

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін

**Упровадження сучасних освітніх технологій
при підготовці кваліфікованих робітників**

Матеріали

Регіонального науково-практичного семінару

(24 квітня 2020 року, м. Черкаси)

БІЛА ЦЕРКВА – 2020

УДК 377.147:001.895

ББК 74.56

У 66

Рекомендовано Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України (протокол № від 2020 року).

Науковий редактор:

Єрмоленко Андрій Борисович,

завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України, кандидат політичних наук, доцент

Рецензенти:

Сидоренко Вікторія Вікторівна, директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка.

Бабенко Світлана Федорівна, методистка Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Черкаській області.

У 66

Упровадження сучасних освітніх технологій при підготовці кваліфікованих робітників: електронний зб. матеріалів Регіон. наук.-практ. семінару, м. Черкаси, 24 квітня 2020 р. / за заг. ред. С. В. Соболевої, І. В. Арестової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 114 с. URL:

У збірнику представлено тези доповідей учасників Регіонального науково-практичного семінару «Упровадження сучасних освітніх технологій при підготовці кваліфікованих робітників» (24 квітня 2020 року, м. Черкаси). У ході роботи семінару розглядалися питання: Впровадження сучасних технологій в освітній процес при підготовці фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти; перспективні напрями співпраці професійних навчальних закладів із замовниками кваліфікованих робітників; науково-методична діяльність педагогів професійної школи: освітні інновації, як основа підготовки сучасного конкурентоздатного фахівця; сучасний урок у професійному навчальному закладі та ефективність впровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку кваліфікованих робітників.

Матеріали збірника стануть у нагоді керівникам, методистам, старшим майстрам, викладачам професійно-теоретичної підготовки та майстрам виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

За зміст і достовірність матеріалів несуть відповідальність автори тез.

ЗМІСТ

1. Барабаш Ігор Валентинович	6
СУЧАСНИЙ УРОК НА КОМПЕТЕНТІСНІЙ ОСНОВІ.	
2. Веденістова Олена Петрівна	10
ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.	
3. Вікторук Вікторія Миколаївна	23
ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД, ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ.	
4. Волохова Наталія Петрівна	26
ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
5. Горобець Олександр Михайлович	30
ПІДГОТОВКА ВОДІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ. ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.	
6. Гуменюк Алла Казимирівна	31
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
7. Журавель Ольга Василівна	33
ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧА ДО НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.	
8. Іваненко Анна Миколаївна	35
ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ, ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ.	
9. Ірочко Любов Володимирівна	43
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОМОНТАЖНИК З ОСВІТЛЕННЯ ТА ОСВІТЛЮВАЛЬНИХ МЕРЕЖ»	
10. Котенко Марина Миколаївна	46
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
11. Ленська Тетяна Анатоліївна	51
ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ.	

12. Москаленко Оксана Василівна	54
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ.	
13. Осадчий Микола Миколайович	61
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.	
14. Підліснюк Наталія Юріївна	66
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
15. Полулях Людмила Петрівна	69
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ІЗ ЗАМОВНИКАМИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	
16. Порохня Надія Миколаївна	74
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	
17. Прохорчук Лариса Веніамінівна	78
ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	
18. Скрипник Валентина Семенівна	83
МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.	
19. Соболевська Оксана Миколаївна	87
ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ КОНСПЕКТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.	
20. Соболева Світлана Василівна	90
ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗП(ПТ)О	
21. Арестова Інна Валеріївна	94
ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	

22. Філіповський Михайло Йосипович	97
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМА ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ І РЕМОНТ МАШИН» В АГРАРНОМУ ЛІЦЕЇ.	
23. Цибулько Олена Леонідівна	100
СУЧАСНИЙ УРОК У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.	
24. Шинкаренко Костянтин Володимирович	105
ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ MyTest В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.	
25. Щербина Жанна Миколаївна	108
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ.	

СУЧАСНИЙ УРОК НА КОМПЕТЕНТІСНІЙ ОСНОВІ

Барабаш І. В., викладач професійно - теоретичної підготовки ,ДНЗ
«Черкаський професійний автодорожній ліцей»

XXI століття означене складним пошуком нового світорозуміння, педагогічного світовідчуття у всьому світі. За умов змін в українському суспільстві особливого значення набувають питання формування нових життєвих стратегій, компетентності, конкурентоспроможності, посилення гнучкості та мобільності соціальної поведінки молодого людини. За таких умов як ніколи гостро стоїть завдання створення нової філософії освіти, відкритої до прагнень та розвитку життєвого потенціалу учня. Саме на цій основі формується педагогіка компетентної людини.

Якість системи професійної освіти визначається тим, наскільки підготовлені до життя випускники навчального закладу. Переконали, що знання, вміння і навички, яких набувають учні в процесі вивчення теоретичних предметів не переходять автоматично в таку готовність. Саме компетентнісний підхід покликаний подолати прірву між освітою і потребами життя, звернутися до пошуку нових підходів у вивченні предметів.

Чому саме компетентнісний підхід:

- зросли вимоги до грамотності учнів;
- низькі результати засвоєння теоретичного матеріалу, що веде до зниження знань і практичних умінь;
- робота з особистісно зорієнтованого навчання, педагогіки співробітництва;
- щоб піднести відповідальність здобувача освіти за вивчення теорії, переконавши його результатами успішної роботи;
- проблема компетентісно спрямованої освіти сьогодні є основним напрямом пошуків педагогів;
- критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти базуються на переконанні, що навчальна діяльність у

кінцевому результату повинна не просто дати людині суму знань, а сформувати комплекс компетенцій.

Отже, компетентнісний підхід покликаний подолати прірву між освітою та потребами життя. Результат – утвердження таких суспільно значущих цінностей, як свобода вибору, життєвий досвід, проектна і творча діяльність учнів.

Творча людина здатна до більш ефективної соціальної та психологічної адаптації до подій зовнішнього світу, щодо його перетворення або зміни себе, власної поведінки відповідно до об'єктивних умов світу.

Отже, активізація та розвиток творчої діяльності учнів, на мою думку, є основним способом формування компетентної особистості учня, здатного до саморозвитку й самовдосконалення.

Варто зазначити, що у процесі впровадження інновацій та індивідуального підходу до розвитку творчої компетентності учня, оскільки він є ключовою особою освітнього процесу, мною були здійснені різні рівні подачі нового матеріалу; регулювання швидкості подачі навчального матеріалу, завдань; використання чотирьох рівневих завдань за ступенем складності та самостійний вибір учнем свого рівня. Також учні вчаться встановлювати зв'язки, з'єднувати їх у єдину систему; вести діалог; співпрацювати в парі, групі; працювати з опорними конспектами, таблицями, схемами.

При цьому завжди враховую вікові особливості учнів, рівень їхнього розвитку і типу сприйняття матеріалу. Добре усвідомлюю, що без засвоєння ними знань з минулого не може бути знань в майбутньому. Тому прагну, щоб учні були адаптовані до соціальних змін у суспільстві, вміли критично оцінювати власну діяльність.

Щоб допомогти учням поновити попередні знання, пробудити їхню цікавість і спонукати до пошуку, велику увагу приділяю мотивації навчання.

Що значить сучасний урок?

На мою думку, він і зовсім новий, і не втрачає зв'язку з минулим, одним словом, – актуальний урок.

Сучасний урок – це урок, на якому педагог викладає новий матеріал зрозуміло й доступно. Сучасний урок – це веселий, пізнавальний, цікавий, неважкий урок, на якому педагог і здобувач освіти вільно спілкуються. Сучасний урок – це урок, на якому не доводиться робити щораз те саме, це різноманітний урок. Сучасний урок – це урок, на якому вислуховують будь – яку твою думку, урок, де людина учиться бути людиною. Сучасний урок – це урок, на якому відчуваєш себе впевнено. Сучасний урок – це урок без стресів. Тільки на уроці, як сотні років тому, зустрічаються головні учасники освітнього процесу - педагог та здобувач освіти. Між ними завжди незвіданий світ знань, протиріччя між пізнаним і ще не освоєним, між почуттям задоволення від успіху та нелегкою працею досягнення нового, пізнання навколишнього.

Тому, хочу підкреслити: урок має бути сучасним у широкому розумінні цього слова. Сучасний урок - це основний механізм засвоєння здобувачами освіти стандартів освіти та формування рівня, що перевищує ці стандарти.

Сучасний урок – це урок демократичний. Він проводиться не для учнів, а разом з ними. Його характеризує не навчання словом, а навчання справою. Особливостями сучасного уроку є:

- компетентнісна спрямованість, що стає особливо актуальною в умовах модернізації освіти й сприяє формуванню ключових та предметних компетентностей;

- діяльнісний підхід.

Кожен урок має сприяти ефективній реалізації основних функцій дидактичного процесу - освітньої, розвивальної, виховної, самовдосконалення. Структурні елементи сучасного компетентнісного уроку не обов'язково є його етапами. В уроці вони функціонують у різних взаємозв'язках. Актуалізація здійснюється в ході засвоєння знань і об'єднується з їх застосуванням.

Джерелом отримання знань стає практична діяльність учнів, частіше у вигляді спостережень над матеріалом.

Сучасний урок – це основний механізм засвоєння учнями стандартів освіти та формування рівня, що перевищує ці стандарти. На уроці в першу

чергу формуються компетентності дитини, що представляють собою одну з головних ідей модернізації. Нестандартний урок – це імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру. Назви уроків дають деяке уявлення про цілі, завдання і методику проведення таких занять. Найпоширеніші серед них: уроки – прес-конференції, уроки-аукціони, уроки-ділові ігри, уроки-занурення, уроки-змагання, уроки типу КВК, уроки-консультації, комп'ютерні уроки, театралізовані уроки, уроки взаємного навчання учнів, уроки творчості, уроки-екскурсії, тощо.

Як би там не було, але час не стоїть на місці, і сьогодні необхідно говорити про таку модель компетентнісного підходу, що стає особливо актуальною в умовах модернізації освіти.

ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Веденістова О. П., викладач професійно-теоретичної підготовки

Здійснювані в Україні соціально-економічні перетворення диктують необхідність пошуку нових орієнтирів в освітній політиці, а також спонукають по-новому глянути на роль системи освіти, зокрема, професійно-технічної, в розвитку країни.

Професійно-технічну освіту варто розглядати як частину більш широкої системи, що включає ринок праці, економічну політику, виробничі технології, суспільну організацію праці тощо.

Сучасна людина живе й діє в умовах, які вимагають високого професіоналізму й значимих інтелектуальних зусиль. Якщо раніше прийняття правильних рішень заважав в основному дефіцит інформації, то в наші дні, навпаки, перешкоди створює її надлишок. Ускладнення соціально-економічних процесів, підвищення впливу на людину зовнішніх факторів, збільшення інформаційних потоків, неспроможність людини їх осмислити, зростання конкретності і злості – усе це спричиняє досить високі вимоги до випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, технікумів, коледжів і вищих навчальних закладів.

В умовах ринкової економіки в силу дуже високої рухливості її кон'юнктури кожній людині доводиться не лише часто змінювати місце роботи, але й у середньому протягом трудового життя 5-6 разів змінити професію. Це вимагає, по-перше, зламу сформованого у нас психологічного стереотипу, коли гарним працівником вважалася людина, яка десятиліттями працювала на одному робочому місці. По-друге, у цих умовах молодь зобов'язана одержувати таку професійну освіту, яка буде дозволяти їй відносно просто освоювати нові професії в майбутньому, образно говорячи, професійна освіта повинна стати конвертованою.

Характерна для сьогоднішньої ситуації модернізація виробництва вимагає підготовки працівників, які швидко пристосовуються до змін, готових змінити свою професію й ступінь відповідальності, а це означає – і здатних навчитися нової професії. Вони зобов'язані бути готовими впоратися з новими професійними функціями й здатними сприйняти ці конфігурації як звичайний режим сучасного виробництва. Тож сьогодні потрібен професійно мобільний кваліфікований робітник, готовий повноцінно жити й працювати навіть у стані невизначеності й непередбачуваності, готовий до саморозвитку й самовдосконалення.

Умови, що склалися на ринку праці, ставлять сучасних випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти жорсткі умови конкуренції. Дефіцит робочих місць, зруйнована система працевлаштування, недосконалість законодавства призводять до того, що випускники закладів професійної (професійно-технічної) освіти стають соціально незахищеними, втрачають упевненість у завтрашньому дні. Неуспішність у професійній діяльності, на думку психологів, призводить до стійких стресів, депресії, тобто порушує здоров'я людини (однієї з найважливіших професійно-важливих якостей), викликає такі соціальні явища, як алкоголізм, наркоманію, злочинність. Протиріччя між потребами, бажаннями, реальною можливістю забезпечити матеріальні й духовні основи життя породжують нігілізм і песимізм. Тому можна стверджувати, що діяльність закладів професійної (професійно-технічної) освіти з формування професійно мобільних кваліфікованих робітників буде сприяти більш швидкій адаптації випускників ЗП(ПТ)О на ринку праці й повинна стати пріоритетною в процесі їх соціалізації.

Сучасний ринок праці вимагає максимальної готовності випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти до повноцінної професійної діяльності на конкретному виробництві. Сьогодні роботодавець вже не бажає «доучувати» нашого випускника у себе на підприємстві. У результаті недостатній рівень готовності випускників до успішної адаптації в умовах

ринкових відносин вступає в суперечність з потребами сучасного суспільства. Компромiсним рішенням у цьому випадку є розробка нових підходів до підготовки кваліфікованих робітничих кадрів, що забезпечують випускникам ЗП(ПТ)О формування високої професійної мобільності, конкурентоспроможності, самоактуалізації й самореалізації на ринку праці.

Система професійно-технічної освіти в Україні переживає дуже важливий і відповідальний етап у своєму розвитку. Водночас це є етап розвитку педагогічної науки, що характеризується появою нового понятійного апарату, уточненням, переосмисленням та збагаченням новим змістом існуючих основних педагогічних категорій. Це зумовлено, з одного боку, узагальненням матеріалу сучасної науки, а з іншого – змінами в логіці наукового мислення, викликаними змінами в соціокультурних орієнтаціях суспільства.

Експерти Міжнародного банку реконструкції й розвитку стверджують, що «здатність суспільства створювати, адаптувати, перетворювати на джерело прибутку й використовувати знання має вирішальне значення для стійкого економічного росту й підвищення життєвого рівня населення. Знання перетворюються на найбільш важливий фактор економічного розвитку». Характерною рисою процесу становлення економіки України на початковому етапі було економічне зростання, яке вимірюється не тільки накопиченим капіталом, але й збільшенням обсягу знань, використовуваних на практиці. Провідна роль у побудові економіки, заснованої на знаннях, приділяється системі професійної освіти як соціальному інституту, що створює людський капітал.

Але в останні десятиліття наша країна живе в іншому вимірі. Лібералізація соціально-економічних відносин спричинила виникнення конкуренції й зробила конкурентний фактор вирішальним у боротьбі за життєве благо. «Умови гри» змінюються практично щодня. У результаті навіть протягом життя одного покоління можуть відбуватися конструктивні перебудови економіки.

Тому потрібно бути готовим до того, що «отриманої первинної освіти буде не достатньо і доведеться протягом життя постійно доучуватися й переучуватися відповідно до розвитку виробництва та цільового компоненту професійної підготовки, реалізованому в навчальній діяльності».

У зв'язку з цим є підстави говорити про кризу знаннево-освітньої парадигми, пов'язаної зі зміною самого феномену знання та його співвідношення із суспільною практикою: добування інформації стає пріоритетною сферою професійної діяльності людини й умовою існування сучасного виробництва. Значний потік інформації, що застаріває швидше, ніж учень (студент) закінчить закладів професійної (професійно-технічної) освіти ВНЗ, уже неможливо «втиснути» у зміст навчальної програми.

За таких умов знаннєве навчання стало втрачати сенс. В умовах ринкового суспільства, зокрема, суспільства, яке переживає трансформацію, суспільства, більша частина населення якого обтяжена матеріальними проблемами, мобільність стає умовою виживання й досягнення успіху.

У матеріалах Другого Міжнародного конгресу з технічної та професійної освіти, який відбувся у квітні 1999 р. у Сеулі, було запропоновано розробку життєво перспективних моделей «з урахуванням того, що система технічної і професійної освіти і підготовки (ТПОП) повинна не тільки готувати людей до трудової діяльності в інформаційному суспільстві, а й виховувати відповідальних громадян, які свідомо ставляться до проблеми цілісності навколишнього середовища та піднесення добробуту своїх співвітчизників». Надзвичайно важливим є висновок про доцільність розробки програм технічної професійної освіти і підготовки, які спрямовувалися б не тільки на запити ринку праці, а й на потреби розвитку в соціальному, економічному, особистісному та природному аспектах, тобто ці програми повинні орієнтуватися на підготовку професійно мобільного фахівця.

Термін «мобільність» означає рухливість, готовність до швидкого виконання завдання. Він був уведений в науковий обіг соціологами для

визначення явищ, які характеризують переміщення соціальних груп та окремих людей у соціальній структурі суспільства (соціальна мобільність).

Більш глибоке дослідження цього явища з позиції філософії, соціології, економіки, демографії дозволило диференціювати уявлення про мобільність як то: вертикальна та горизонтальна, індивідуальна та групова, внутрішньо-генераційна та міжгенераційна; соціальна, трудова, культурна, міжпрофесійна, професійна та інші види мобільності.

Проблема мобільності на особистісному рівні тісно пов'язана зі:

- змінами характеру самовизначення особистості;
- появою нових професій;
- старінням тих професій, що з'явилися раніше.

Очевидно, що така диференціація наукових уявлень про мобільність пов'язана з «посиленням динамічності соціальних процесів на сучасному етапі розвитку суспільства, яка неминуче приводить до підвищення мобільності людей за найрізноманітнішими «векторами» їхнього соціального функціонування». Відносно самостійним видом професійної мобільності є підвищення престижу робітничої професії.

Проте питання формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників залишається ще недостатньо вивченим. Однією із сучасних проблем в системі професійно-технічної освіти є недостатня координація між випуском кваліфікованих робітників з певної професії та попиту ринку праці на них.

Сучасне суспільство потребує фахівців, які б були підготовлені до життєдіяльності у постійно змінних умовах: соціальних, професійних, економічних та ін. Тому підготовка професійно мобільних кваліфікованих робітників стає головною метою професійно-технічної освіти, що знайшло відображення в Концепції розвитку професійно-технічної освіти України на 2010-2020 роки.

Проблема професійної мобільності з особливою гостротою актуалізувалася після прийняття Резолюції розвитку освіти протягом всього

життя (27 червня 2002 р.), яка є продовженням змісту резолюцій, прийнятих у Лісабоні й Барселоні, та створює підґрунтя для більш тісного співробітництва в галузі професійної освіти і навчання з країнами ЄС.

У зв'язку з цим останнім часом в системі професійно-технічної освіти відбуваються певні реформаційні процеси, які охоплюють оновлення нормативно-правової бази, децентралізацію управління професійно-технічною освітою, розробку професійних та освітніх стандартів нового покоління, заснованих на компетентнісному підході (попередні стандарти не задовольняють потреби як роботодавців, так і педагогів та здобувачів освіти ЗП(ПТ)О), запровадження нових професій тощо.

Аналіз ситуації, яка склалася в промисловому та агропромисловому комплексах, свідчить, що досить вагомим фактором стабілізації і розвитку виробництва є найбільш повне використання людських ресурсів. Відповідно, зростає необхідність вдосконалення форм і методів підготовки майбутніх професійно мобільних кваліфікованих робітників в умовах соціального партнерства. Водночас варто зауважити, що значимість соціального партнерства до кінця ще не усвідомлена ні роботодавцями, ні закладами професійної (професійно-технічної) освіти, які вбачають у соціальному партнерстві лише одне із джерел фінансування.

У ринкових умовах соціальне партнерство стає найважливішим засобом підвищення якості професійно-технічної освіти і адаптації випускників до нових економічних умов. Це забезпечується спільними зусиллями соціальних партнерів по збереженню та поповненню кадрового потенціалу підприємств різних галузей промисловості.

Основна мета соціального партнерства, на наш погляд, – це сприяння процесу підготовки й перепідготовки конкурентоспроможних професійно мобільних кваліфікованих робітників, що адаптуються до швидких змін ринку праці.

Поняття «соціальне партнерство» розглядається як участь різних державних і громадських організацій, підприємств, а також окремих осіб у

спільній діяльності, спрямованій на розв'язання конкретних завдань, що стоять перед галуззю. Спираючись на закордонний досвід, накопичений у цій сфері, проведемо порівняльний аналіз способів розв'язання питань про соціальне партнерство.

Сучасні відносини між системою підготовки професійно мобільних кваліфікованих робітничих кадрів і ринком праці, роботодавцями характеризується рядом суперечностей між попитом і пропозицією робочої сили; професійно важливими в умовах ринкової економіки якостями особистості і відсутністю їх у переважної частини молоді; бажанням займатися цікавою справою і жорсткими обмеженнями ринку праці в плані надання можливостей працевлаштування; необхідністю раціонального розподілу робочої сили і відсутністю механізму зв'язку з роботодавцями.

Як правило, відносини закладів професійної (професійно-технічної) освіти із соціальними партнерами залежать від державної політики в системі професійно-технічної освіти. Це положення дуже легко перевірити на характері відносин, що складаються в ЗП(ПТ)О з таким найважливішими і значимими для них партнерами, як промисловість, транспорт, гірничча та будівельна галузі тощо.

Очолюють промислові підприємства керівники з різними поглядами на систему професійно-технічної освіти. Співпрацювати або не співпрацювати з закладами професійної (професійно-технічної) освіти залежить від ступеня їхньої особистої зацікавленості. Навчальні заклади, природно, можуть мотивувати керівників підприємств до співробітництва високою якістю підготовки кваліфікованих робітників, можливістю надання безкоштовної й досить кваліфікованої робочої сили. Але, на жаль, можливості освітніх установ досить обмежені й, на ще більший жаль, держава нічого не робить для того, щоб повернути роботодавців обличчям до системи професійно-технічної освіти.

Хоча у більшості зарубіжних країн такий досвід існує, як правило, це - значне зниження податків для тих, хто підтримує освітні установи в тій або

іншій формі; обов'язкові вимоги до кваліфікації працівників при ліцензуванні або сертифікації; безліч підтримуваних державою програм співробітництва між освітніми установами й індустрією, які зручні обом сторонам.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, на жаль, позбавлені такої підтримки від свого головного соціального партнера - держави, і тому змушені самостійно шукати соціальних партнерів і налагоджувати стосунки з ними. Виходячи з прийнятого визначення соціального партнерства, зупинимося на основних типах соціальних партнерів системи професійно-технічної освіти. Насамперед відзначимо той факт, що розглядати категорію соціального партнерства можна як відносно системи професійно-технічної освіти в цілому, так і відносно окремого закладу професійної (професійно-технічної) освіти. У першому випадку стороною, яка бере участь у соціальному партнерстві, виступає, умовно говорячи, вся сукупність освітніх установ разом з органами управління освітою. Утворивши єдине ціле, вони виступають партнером у системі тих відносин, які складаються на ринку праці.

І тут можна виділити три основні категорії соціальних партнерів професійно-технічної освіти: роботодавців (підприємства); об'єднання працівників (профспілки, громадські організації); державні органи управління, включаючи службу зайнятості.

Головним партнером виступає сама держава, яка визначає політику в галузі промисловості, транспорту або сільського господарства. Ці ж органи здійснюють фінансування, зокрема підготовку фахівців через систему професійно-технічної освіти, розробляють державні освітні стандарти, залучають освітні установи до співробітництва з промисловими підприємствами через участь у конференціях, нарадах, виставках.

Роль держави на ринку освітніх послуг на сьогодні повинна зводитися до проведення в життя Концепції Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки, що відповідає інтересам усіх учасників цього процесу.

У цілому ж, політика держави, заснована на включенні професійно-технічної освіти в систему базових пріоритетів соціально-економічного розвитку, повинна бути орієнтована на:

- створення ефективної та гнучкої системи підготовки робітничих кадрів, орієнтованої на соціально-економічний розвиток країни (працевлаштування за робітничими професіями не менше 90% випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти);

- модернізацію матеріально-технічної бази державних закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

- введення нового порядку формування та розміщення державного замовлення на підготовку кваліфікованих робітників;

- оснащення державних закладів професійної (професійно-технічної) освітисучасними комп'ютерними комплексами, підключення їх до Інтернету;

- збільшення обсягів фінансування та інвестицій для забезпечення розвитку професійно-технічної освіти;

- посилення ролі місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у формуванні робітничого потенціалу, що дасть змогу максимально враховувати потреби регіональних ринків праці;

- розвиток соціального партнерства, консолідацію зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, роботодавців, науковців і громадських об'єднань;

- підвищення престижності робітничих професій.

Водночас створення умов для розвитку реального сектора економіки як основного інституціонального суб'єкта ринку праці, який формує професійно-кваліфікаційну структуру попиту на робочу силу, сприятиме тому, що стабільно працююче виробництво саме перетвориться на наймогутніший регулятор системи професійної підготовки кадрів, виступаючи одночасно й замовником і контролером якості освітнього продукту.

Важливе значення для розвитку і поглиблення соціального партнерства має оновлення нормативно-правової бази для нового типу взаємодії освітніх

установ з роботодавцями, що сприяє задоволенню основних інтересів обох сторін на взаємовигідній основі; посилення “прозорості” інформаційних потоків про ситуацію на ринку праці й освітніх послуг, широке інформування населення про професійну й кваліфікаційну структуру попиту, прогнозу основних макроекономічних показників ринку праці, проблемах працевлаштування випускників, рейтингу та здорової конкуренції закладів професійної (професійно-технічної) освіти тощо. Вважаємо, що державна податкова політика повинна сприяти спрямованості підприємств на проведення активних програм з перепідготовки й підвищення кваліфікації своїх кадрів і прийняти положення про виключення з оподатковуваної бази всіх видів витрат, пов'язаних з навчанням персоналу.

Регіональні органи управління освітою і економікою могли б допомогти в питанні кадрового забезпечення закладів професійної (професійно-технічної) освіти, організувавши цю роботу з наступних етапів:

- створення переліку професій, що вимагаються на місцевому ринку праці;
- коригування змісту освітніх програм, шляхом спільного рецензування їх за участю роботодавців;
- формування регіональної системи підготовки й підвищення кваліфікації викладачів для більш якісної підготовки фахівців.

Погано налагоджена взаємодія між соціальними партнерами призводить до того, що установи професійно-технічної освіти страждають від не інформованості про те, які потреби ринку праці, які напрямки найбільш перспективні, які нові тенденції з'являються. Від відсутності такої інформації погіршується якість підготовки робітничих кадрів, а отже, знижується можливість формування професійно мобільного кваліфікованого робітника.

Органи місцевого самоврядування залучають до співробітництва різні категорії соціальних партнерів (засоби масової інформації, видавництва, центри профорієнтації, служби працевлаштування тощо). Водночас підприємства беруть участь у реалізації освітніх програм через організацію практичного

навчання учнів на своїй базі, їхньому працевлаштуванні, фінансуванні навчання своїх співробітників.

Зауважимо, що відносини з роботодавцями сьогодні вибудовуються складно, оскільки руйнування зв'язків професійно-технічної освіти з підприємствами призвело до того, що частина з них перестали приділяти належну увагу питанням перепідготовки й підвищення кваліфікації своїх кадрів. Однак, як показує досвід, при бажанні заклад професійної (професійно-технічної) освіти спроможний змінити це ставлення до себе з боку роботодавців, довести свою спроможність і взяти на себе вирішення питань із забезпечення виробництва професійно мобільними кваліфікованими робітничими кадрами. Так, наприклад, на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється підготовка робітничих кадрів за направленням центрів зайнятості та за угодами з вищими навчальними закладами. Такий вид соціального партнерства дозволяє ефективно вирішувати проблему дефіциту кваліфікованих робітничих кадрів за рахунок орієнтації освітніх програм на потреби конкретного замовника.

Новий етап розвитку соціального партнерства в системі професійно-технічної освіти почався в 2000 р., коли створювалися Піклувальні ради як низова структура асоціацій соціальних партнерів. Моделі цих рад також виявилися різними, що відповідає умовам конкретних регіонів. Так, у Кривому Розі Піклувальні ради були створені на рівні підприємств. Їх очолили директори підприємств, а до складу увійшли представники роботодавців, вищих навчальних закладів, технікумів, закладів професійної (професійно-технічної) освіти, служби зайнятості, місцевих органів влади, представники профспілок. Наприклад, на базі Криворізького залізорудного комбінату працює Піклувальна рада, яку очолює голова правління КЗРК Ф. Караманець. Як правило, на засіданні Піклувальної ради розглядаються не тільки питання підвищення якості підготовки кваліфікованих робітничих кадрів, а й проводяться екскурсії учасників засідання у забій шахти, де науковці,

педагогічні працівники мають змогу наочно побачити як працює сучасна техніка, які сучасні технології виробництва сьогодні є найбільш ефективними.

Особливостями підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника в умовах соціального партнерства є:

- здійснення спільно з роботодавцями постійної цілеспрямованої профорієнтаційної роботи з абітурієнтами та учнями закладу професійної (професійно-технічної) освіти;
- оперативна інформованість закладу професійної (професійно-технічної) освіти про потребу у кваліфікованих робітничих кадрах з тієї чи іншої професії;
- можливість залучати до участі в навчально-виробничому та виховному процесі представників соціальних партнерів, у тому числі й роботодавців;
- своєчасне оновлення змісту професійного навчання відповідно до змінених умов виробництва;
- надання можливості учням вивчати нову техніку, нові технології та працювати з сучасними матеріалами у навчальних майстернях училища;
- включення учня у безпосередній виробничий процес на підприємстві під час виробничої практики сприяє більш швидкій адаптації до виробничих умов та виробничого колективу;
- підготовка учнів до конкретних виробничих умов;
- забезпечення впевненості у одержанні першого робочого місця за професією.

Таким чином, сучасне суспільство в умовах інтенсивного інформаційного розвитку висуває високі вимоги до рівня професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, здатних до ефективного виконання соціальної й професійної ролей. Визначальними характеристиками сучасного кваліфікованого робітника стають самостійність, нестандартність мислення й дій, ефективність вирішення професійних і життєвих завдань різного рівня, здатність бути суб'єктом професійного розвитку, професійна мобільність.

Професійна мобільність кваліфікованого робітника – це інтегративна якість, яка поєднує в собі сформовану внутрішню потребу у професійній

мобільності особистості, що є необхідною для успішності особистості в сучасному суспільстві, яка проявляється в діяльності і забезпечує самовизначення, самореалізацію в житті та професії; міцні знання та вміння з професії, професійну компетентність, професійну культуру метапрофесійні якості; самоусвідомлення особистістю власної професійної мобільності, сформоване на основі рефлексії готовності до професійної мобільності; прагнення особистості змінити не тільки себе, а й професійне поле та життєве середовище.

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ

Вікторук В. М., *викладач спецдисциплін Державний навчальний заклад
«Буцький політехнічний професійний ліцей»*

Філософи вважають, що наші лиха деякою мірою залежать від невміння вирішувати проблемні питання, критично оцінювати ситуацію і знаходити раціональне рішення, а не просто займатися критиканством. У постановці цілей діяльності, їх корегуванні, педагогіка виконує соціальне замовлення суспільства й держави, тож національна доктрина освіти в Україні особливо виділяє: «різнобічний і своєчасний розвиток дітей і молоді, їх творчих здібностей, формування навичок самоосвіти, самореалізацію особистості: формування в дітей і молоді цілісного світорозуміння й сучасного наукового світогляду.

Створення нового зразка освіти, який передбачає пріоритет освіти, орієнтованої на особистість учня (особистісно орієнтованої) над освітою, орієнтованою на "знання з предмета"; найповніше розкриття здібностей учня, задоволення його різноманітних освітніх потреб, виховання почуття власної гідності, свободи, гармонії стосунків з навколишнім середовищем.

Гуманітаризація освіти, що покликана формувати духовність, культуру особистості, планетарне мислення, цілісну картину світу. Від рівня засвоєння базової гуманітарної культури залежить розвиток особистості в гармонії із загальнолюдською культурою.

На основі загальнолюдської культури можливий розвиток усіх сторін особистості, урахування її суб'єктивних потреб і об'єктивних умов, пов'язаних з матеріальною базою і кадровим потенціалом освіти. У цьому зв'язку самовизначення особистості у світовій культурі є стрижневою лінією гуманітаризації змісту освіти.

Визначення цілей освіти не обмежується державним замовленням, а розширюється потребами в освіті, які привносять учні, їх батьки, педагоги;

програми задають базовий, тобто необхідний, орієнтир-мінімум, загальне ядро знань, яке відкрите для доповнень, що залежать від культурних, регіональних, етнічних та інших умов освіти.

Діяльність особистості якраз і є тим механізмом, який дозволяє перетворити сукупність зовнішніх впливів у новоутворення особистості як продукт розвитку.

Діяльнісний підхід дозволяє "перетворити" педагогічні завдання в "особистісний смисл" діяльності особистості. Перехід від переважно інформативних форм до активних методів і форм навчання з використанням елементів проблемності, наукового пошуку, резервів самостійної роботи тих, хто навчається.

Іншими словами: перехід від відтворення до розуміння, осмислення, здійснення "індустріалізації навчання", тобто його комп'ютеризація і технологізація, які уможливають інтелектуальну діяльність людини.

Створення умов для самоствердження, самореалізації і самовизначення особистості, що є результатом її самоорганізації. Самоорганізація відбувається за педагогічної підтримки, яка опирається здебільшого на внутрішні джерела розвитку здобувача освіти.

Педагог не виховує, не вчить, а активізує, стимулює намагання, формує мотиви учня до саморозвитку, вивчає його активність, створює умови для саморуху. Творча спрямованість освітнього процесу передбачає безпосередню мотивацію навчальної та інших видів діяльності, організацію саморуху до кінцевого результату.

Це дає можливість учневі пережити радість від усвідомлення власного росту і розвитку, від досягнення власних цілей; створює умови для самореалізації особистості, виявлення і розвитку її творчих можливостей.

Оцінка результату діяльності системи освіти по виходу (outcome education), який визначається певними вимогами, або стандартами, уніфікованими незалежно від форми навчання.

Безперервність освіти, що відкриває можливість для постійного поглиблення загальноосвітньої підготовки, досягнення цілісності і наступності у навчанні та вихованні; перетворення набуття освіти у процес, що триває упродовж всього життя людини.

Нероздільність навчання і виховання, що полягає в їх органічному поєднанні, підпорядкуванні змісту навчання і виховання формуванню цілісної та гармонійно розвиненої особистості.

Як добре відомо, інтелектуальний розвиток людини визначається не обсягом відомостей, утриманих у пам'яті, а готовністю людини до відбору необхідних знань шляхом критичного аналізу, осмислення інформації й уміння самостійно приймати рішення. Критично мисляча людина, озброєна сильними аргументами, здатна протистояти навіть таким авторитетам, як друковане слово, сила традиції й думка більшості, нею не можливо маніпулювати. Комплекс навичок і вмінь педагога формують, у ході розвитку дитини – особистість. Вона формується активно, якщо на заняттях учні постійно шукають інформацію, співвідносять те, що вони засвоїли із власним практичним досвідом, порівнюють здобуті знання з іншими сферами.

Список використаних джерел

1. Байдеченко Т., «Етика та естетика», ж-л «Шкільний світ» № 19, 2007 р. с. 9). нтер, 2008. - С. 155-156.
2. Бех І. Д. Гуманізація виховного процесу / І. Д. Бех // Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України; головний редактор В.Г. Кремень. - К. : Юрінком.
3. Осадч О. М. «Створення інноваційного освітнього середовища в роботі з батьківською громадою», О.М. Осадча, ж-л, «Педагогічна майстерня», № 2, 2018 рік, с. 19.
4. Сухомлинський В. О. «Проблема виховання всебічно розвиненої особистості». Педагогіка. Київ. «Знання – Прес». 2006. с. 50.

ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Волохова Н. П., *викладач професійно-теоретичної підготовки ДНЗ
«Жашківський аграрно-технологічний професійний
ліцей»*

Процеси глобалізації, інформатизації суспільства, тенденції гуманізації і гуманітаризації освіти, а відтак підготовка людини до антикризової поведінки вимагають системних досліджень у галузі професійної підготовки робітничих кадрів, оновлення змісту й вдосконалення процесу професійної підготовки, розроблення державних стандартів, створення державою умов для їх ефективного впровадження в розвиток професійно-технічної (професійної) освіти в Україні. При таких обставинах особлива увага повинна бути зосереджена на модернізації освіти, а саме: науково-методичному забезпеченні ПТО, впровадженні у навчально-виробничий процес сучасних досягнень науки, техніки, сучасних технологій, передового досвіду та інноваційних педагогічних технологій. На цьому етапі потрібно виокремити проблеми в системі ПТО:

- відсутнє наукове обґрунтування інтегрування системи ПТО в європейській освітній простір в рамках Копенгагенського процесу;
- не опрацьована модель національної системи кваліфікацій;
- не опрацьований процес формування трудових ресурсів держави; зокрема, на ринку праці відчувається дефіцит кваліфікованих робітників;
- не має чіткої взаємодії центральних органів влади, підприємств, організацій і навчальних закладів при формуванні державного замовлення на підготовку відповідних фахівців, що спричиняє тільки зростання кількості безробітних в Україні;

- відсутня концептуальна основа розвитку економічної складової розвитку системи ПТО;

- відстають обсяги та темпи видання підручників і навчальних посібників для ЗП(ПТ)О;

- незадовільний стан модернізації матеріально-технічної бази ЗП(ПТ)О (наприклад, за останні 20 років практично не відбувається відновлення основних фондів за рахунок державного бюджету; відповідно, 95-96% устаткування та навчальна техніка застаріла або ж взагалі за своїм технічним станом не може експлуатуватися).

Наслідком такого стану є те, що, з одного боку, підвищилися вимоги до якості професійної підготовленості молодих фахівців та їх професіоналізму та компетентності, а з іншого боку – система ПТО не в повною міру може забезпечувати конкурентоздатність своїх випускників на ринку праці, оскільки працедавці не довіряють рівню кваліфікації випускників ЗП(ПТ)О. Водночас альтернативи немає, оскільки тільки система ПТО має відіграти вирішальну роль у реалізації державної політики в сфері забезпечення матеріального та духовного виробництва компетентними та кваліфікованими робітничими кадрами.

Професійно-технічна освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації.

Однією з особливостей освітнього процесу в ЗП(ПТ)О в сучасних умовах є те, що заклади освіти мають право самостійно обирати форми і методи організації освітнього процесу, а педагогічні працівники самостійно визначати засоби і методи навчання і виховання учнів з урахуванням положень загальної педагогіки та методики навчання.

Які ж основні завдання професійної освіти в сучасних умовах? Це створення умов для набуття кожною людиною професії і включення її в суспільно-корисну, продуктивну працю відповідно до її інтересів та здібностей; це задоволення поточних та перспективних потреб народного господарства в

кваліфікованих, конкурентоздатних робітниках, що мають широкий політичний кругозір, професійну мобільність, загальну культуру; це забезпечення перепідготовки робітничих кадрів, підвищення їхньої кваліфікації відповідно до сучасних вимог науково-технічного розвитку та потреб виробництва, які швидко змінюються. Назріла необхідність якісних змін у взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо питань функціонування і розвитку професійної освіти і навчання, визначення та впровадження державної політики у сфері професійно-технічної освіти, демократизації форм управління та взаємодії зацікавлених підприємств, установ і організацій з питань формування та використання трудового потенціалу країни.

Багато проблем модернізації професійної освіти в Україні можуть бути вирішені з використанням досвіду європейської професійної освіти. Серед найважливіших завдань навчального процесу є формування професійної мобільності, здатності до гнучких змін видів діяльності, вміння переучуватися та самонавчатися у відповідності з потребами ринку. Однією з основних вимог адаптації професійної освіти України в європейський освітній простір є мобільність учасників освітньої системи: учнівської молоді, викладачів і науковців. Для цього необхідно змінити філософію навчання, впроваджувати орієнтовані на учня підходи до викладання, тобто перейти від стратегії викладання до стратегії навчання, до використання педагогічних технологій, спрямованих на заохочення до набуття самостійних знань та здійснення наукових досліджень самими здобувачами освіти.

Проблему модернізації вітчизняної системи професійно-технічної освіти слід вирішувати комплексно, оскільки тільки зусиллями самих суб'єктів ПТО не можна вирішити в силу різних суб'єктивних і насамперед об'єктивних обставин. Як відомо, з одного боку, жодна система не здатна тільки своїми зусиллями реформуватися, а з іншого – ця проблема комплексна і потребує комплексного державного вирішення – правового, організаційно-

адміністративного, фінансово-економічного, соціально-культурного, кадрового, методологічного, теоретичного та методичного.

Основна мета модернізації ПТО має бути пов'язана з головною вимогою до неї: підготувати такого випускника, який здатний само актуалізуватися на ниві професійної діяльності в ринкових умовах, своєчасно реагувати на зміни ринку праці та бути мобільним у професійному плані. Отже, традиційні професійні фахові знання, навички та вміння для випускників ЗП(ПТ)О на сьогодні вкрай недостатні. Для них важлива здатність вчитися протягом професійної діяльності, здатність своєчасно реагувати на зміни ринку праці та вдосконалювати свою професійну та фахову компетентність, а при необхідності – змінювати свій фах. Відповідно, по-новому формулюються і завдання системи ПТО:

- формувати такого суб'єкта професійної діяльності, на який є попит на ринку праці;

- забезпечити професійну мобільність випускників ЗП(ПТ)О шляхом надання їм можливості отримання неперервної професійної освіти, своєчасно реагуючи на зміни ринку праці, економіки, науково-технічного прогресу та вимог роботодавців. Тому головними принципами модернізації ПТО мають бути:

- суб'єктна спрямованість, тобто формування суб'єкта професійної діяльності, здатного суб'єктно само актуалізуватися в складних ринкових умовах;

- професійна спрямованість, тобто чітко визначити перелік посадових компетенцій і підготувати випускника згідно з ними до їх успішного розв'язання;

- фахова спрямованість, тобто суттєва увага має бути звернена на формування фахової компетентності; отже, здійснювати підготовку не взагалі, а до реалізації конкретних посадових компетенцій;

- гуманізм і гуманітаризм, тобто повага до особистості майбутнього фахівця та його фундаментальних прав і свобод.

ПІДГОТОВКА ВОДІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ. ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Горобець О. М., *викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ «Черкаський професійний автодорожній ліцей»*

В теперішніх умовах, що опинились здобувачі освіти, особливо під час атестування, заставляють змінити повністю спосіб навчання. Здобувачі освіти постали перед труднощами отримання практичних знань та очного контролю оцінювання. Ми маємо на увазі кваліфікованих робітників з професії: «Водій автотранспортних засобів категорії В,С». Зі свого боку викладачі намагаються пом'якшити складнощі та інтегрувати нові способи навчання.

Зокрема, створюються онлайн кабінети для проведення теоретичних занять на яких здобувачі освіти беруть активну участь в обговоренні питань з приводу навчання та звітують про виконані домашні завдання. Викладачі мають базу сайтів-ресурсів з підготовчими тестами, які надсилають учням для закріплення теоретичних знань.

Окрім цього створена велика база тестів в «Гугл-класах», які допомагають викладачеві оцінювати знання учнів по окремих пройдених темах.

Також для підготовки до тестів була створена окрема програма «Myteststudent», яка оцінює рівень підготовки здобувача освіти. Результати якої можна отримати у вигляді балів та процентів правильних відповідей.

Можемо дійти висновків, що вид підготовки змінився, але не на стільки щоб суттєво вплинути на якість теоретичної підготовки кваліфікованого робітника.

Інше проблемне питання, щодо саме практичної підготовки водія в сучасних умовах навчання, яке залишається відкритим.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Гуменюк А. К., викладач професійно-теоретичної підготовки, першої категорії, Черкаського навчального центру №62 м. Черкаси

Використання сучасних технологій є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства. Сучасні технології пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами та інтеграцією знань. Сучасні інноваційні технології забезпечують умови розвитку особистості, здійснення її права на творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку.

Основна задача закладів професійно-технічної освіти: підготовка сучасного кваліфікованого робітника, який відповідає вимогам потреб сучасного виробництва. Отже і програма навчання, і форми та методи викладення програмного матеріалу повинні теж адаптуватись і стати якісною базою для підготовки необхідних спеціалістів.

Сучасні викладачі у своєму арсеналі мають безліч нових форм та методів, різноманітних технологій викладання навчального матеріалу. Досвідчений викладач уміло використовує педагогічні технології та складає свій арсенал інновацій у методиці викладання предмету. Викладачі спеціальних дисциплін на відміну від вчителів предметів загальних шкільних предметів, не мають готових проектів, розробок уроків, практичних та лабораторних занять. Ми самі з великої кількості методичного матеріалу обираємо той, що найкраще підходить до викладання предметів технічного напрямку і адаптуємо їх під умови виробництва, на якому наші учні проходять виробничу практику.

Слово «інновація»- італійського походження і в перекладі означає «новизна, нововведення». Педагогічна інновація – це структура логічних, спрямованих дій, які спрямовані на її оновлення, видозмінювання цілей, змісту,

організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації освітнього процесу до нових умов.

Позитивні результати навчання залежать від рівня пізнавальної діяльності здобувачів освіти, їх активності та педагогічних можливостей викладачів, які проводять заняття.

У професійній педагогіці існує значна кількість форм і методів навчання. Вони можуть бути:

- пасивними, якщо здобувачі освіти засвоюють матеріал, поданий їх викладачем;
- активними, якщо не тільки засвоюють навчальний матеріал, але й відтворюють його у вигляді творчого виконання самостійних завдань;
- інтерактивними, коли проходить взаємодія між викладачем та здобувачем освіти, здобувачів освіти між собою.

Такі дії передбачають колективні форми організації навчання. Сучасні засоби навчання захоплюють їх, пробуджують у них інтерес і мотивацію, навчають самостійно мислити і діяти, сприяють формуванню цінностей, створюють атмосферу співробітництва, взаємодії. Це передбачає зміну моделі навчання з авторитарно-дисциплінарної на особистісно орієнтовану, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємодія, творча співпраця. Педагоги повинні не тільки передати слухачам певну суму знань та вмінь, а й сприяти формуванню ключових компетенцій, навчити їх методам самоосвіти, що дозволить їм самостійно розширити свої знання і застосовувати їх на практиці. Поряд з традиційними формами та методами навчання сьогодні все популярнішими стають:

- проектне навчання,
- хмарні технології,
- веб-квести,
- кейс технологія,
- коучинг та багато інших

Кожен з них має право на життя та на впровадження в освітній процес або повною методикою, або окремими елементами.

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧА ДО НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Журавель О. В., *соціальний педагог, викладач спецдисциплін ДНЗ «Черкаський професійний автомобільний ліцей».*

Підготовка викладача до навчального заняття охоплює величезну кількість елементів педагогічної майстерності. Це складний процес, що вимагає від педагога величезної кількості знань і умінь, хороших особистісних та професійних якостей, вміння утримувати увагу учнів, і аналізувати ситуації. Педагогу в процесі проведення занять доводиться вчитися спілкуватися з аудиторією, а здобувачів вчать сприймати знання. Це взаємовигідний процес, обидві сторони якого в період спілкування постійно самовдосконалюються.

Для найбільш продуктивного і свідомого діалогу, в процесі навчання, викладач повинен використовувати досвід накопичений поколіннями, і оптимізувати його для застосування при проведенні конкретного заняття. Форми і методи навчання – це база, від якої необхідно відштовхуватися при проектуванні свого заняття. Правильний вибір форми навчання – це запорука успішного проведення заняття. Вибір та обґрунтування застосування певної форми навчання залежить від теми заняття, його складності, досвіду викладача, і здібностей учнів. Цей вибір вплине як на знання учнів, так і на ефективність усього навчання в цілому.

Діяльність викладача в закладі професійної (професійно-технічної) освіти – це особлива ніша педагогічної майстерності: вік учнів, і специфіка спеціальностей тут грають не останню роль. При плануванні занять завжди слід враховувати цей момент. Найоптимальніший спосіб – це подача матеріалу в ігровій формі, що дозволяє максимально зацікавити учнів і розвинути в них здатності до адекватного сприйняття інформації, аналізу своєї і сторонньої діяльності, і формуванню їх особистості. Так само необхідно розвивати почуття професіоналізму, тому що ці навчальні заклади – це перший крок у самостійному житті учнів. Це та ступінь їх утворення, яка формує здобувачів

освіти характер, дає їм цілі і орієнтування в житті, закладає основи їх майбутнього професіоналізму і бажання досягати поставлених цілей.

Тому, при плануванні заняття необхідно враховувати потреби слухачів як особистості. Давати їм життєвий досвід, розвивати прагнення до знань, до самовдосконалення, вчити не зупинятися на досягнутому, лояльно ставитися до людей, з якими працюєш, працювати в колективі, і вміло керувати тими, хто від Вас залежить.

Підготовка до проведення занять враховує багато аспектів: необхідно врахувати теми, які учень вже вивчив, реалізувати міжпредметні зв'язки, будувати нові теми на базі вже наявних знань учня, врахувати всі особливості сприйняття учнем нових знань, вміти реалізувати всі основні педагогічні та дидактичні цілі і завдання, врахувати соціологічну складову процесу навчання і багато чого іншого. На базі аналізу цих аспектів конструюється одне заняття, потім інше.

Кожен з методів навчання повинен відрізнятися поєднанням діяльності викладача і учнів, а також способами їх діяльності. Це не класифікація методів, а їх номенклатура, яка виступає як систематизація всього різноманіття прийомів навчання, що застосовується викладачем.

Список використаних джерел

1. Левіна М. М. Технології професійного педагогічної освіти : Учб. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. - М., 2001.
2. Морєва Н. А. Технології професійної освіти : Учб. посібник. - М., 2007.

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ

Іваненко А. М., *спеціаліст II категорії, викладач природничих наук
ДНЗ “Городищенський професійний ліцей”*

Сучасна освіта та її заклади ЗП(ПТ)О зазнає значних змін, що стосуються не тільки змін у питаннях змісту навчальних матеріалів, а й технологій та форм їх передачі. Передача знань – важливий процес, від якого залежить якість засвоєння знань, і, що важливо, успіх формування необхідних життєвих навичок. Адже на ринку праці, в суспільстві для людини важливим є не тільки володіння необхідним обсягом знань, а й уміння швидко та мобільно реагувати на зміни, ефективно спілкуватися й орієнтуватися в інформаційному просторі, мати здатність постійно навчатись та відповідати потребам громадянського суспільства. Однією з важливих тенденцій сьогодні є надання освіти на засадах компетентнісного підходу.

Компетентність визначається дослідниками як інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції.

Компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. Професійна компетентність характеризується такими елементами діяльності: аналіз результатів праці і технологічних процесів; аналіз професійних ситуацій і проблем; аналіз технічної документації завдань діяльності; організація праці; дотримання технічних та технологічних вимог виробництва; координація видів професійної діяльності; створення професійно-значущої інформації стосовно об'єкта діяльності; прогнозування типових і нетипових виробничих ситуацій; забезпечення безпечних умов праці; оволодіння додатковими кваліфікаціями і професіями; забезпечення високого рівня культури праці; дотримання правил експлуатації галузевого устаткування;

відсутність браку продукції; своєчасне усунення технічних і технологічних порушень; дотримання рекомендацій, норм і вимог щодо фізіологічних, економічних, екологічних і ергономічних чинників. Критерієм професійної компетентності особистості є суспільне значення результатів праці фахівця, його авторитет у конкретній галузі діяльності.

Від професійної компетентності випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти прямо залежить його конкурентоспроможність на ринку праці. Тому важливо, наскільки цьому результату сприяє навчальне середовище.

Застосування сучасних педагогічних технологій створює умови для досягнення спроектованого результату шляхом оптимального підбору та розподілу ресурсів, розширює можливості вирішення такого складного педагогічного завдання, як формування професійної компетентності соціально активного випускника, конкурентного на ринку праці. Адже саме освітні технології, інтерактивні методи навчання, нестандартні форми педагогічної діяльності, які дозволяють учневі організувати свою навчальну працю в умовах, наближених до реальних, дають очікуваний ефект.

Від працівників професійної освіти насамперед залежить, чи отримають учні необхідні знання та навички, чи зможуть їх творчо використовувати, чи стануть вони професійно грамотними, конкурентоспроможними робітниками. Тому викладачі спецдисциплін та майстри виробничого навчання працюють над освоєнням нових педагогічних технологій і застосовують їх у своїй педагогічній діяльності.

Дослідниця Л. Комісарова відстоює думку, що в першу чергу у професійно-технічній освіті треба відійти від стереотипів. А для цього необхідно формувати технологічну культуру майстрів виробничого навчання. Адже висококваліфікованого робітника може підготувати лише досвідчений майстер. Мова йде не тільки про те, щоб майстер виробничого навчання вмів методично грамотно викладати, а також був професіоналом високого рівня. Майстерність визначається вміннями систематизувати, планувати професійну

педагогічну діяльність, визначати для себе, якою повинна бути послідовність педагогічних дій [3, с. 30].

Отже, майстер виробничого навчання повинен володіти й розвивати в собі такі професійно значущі якості, як системне мислення, здатність до рефлексії, технологічну культуру, готовність до професійно-особистісного зростання, самоорганізації та самореалізації, особистісна, соціальна та спеціальна компетентності та ін. [8]. Тільки такий майстер, такий викладач здатні підготувати конкурентоспроможного робітника, фахівця.

Науковці розглядають конкурентоспроможність працівника як показник якості професійної підготовки, можливості реалізації професійних та особистісних якостей працівника в реальних умовах праці. Власне кажучи, це здатність діяти в умовах ринкових відносин й отримувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного вдосконалення виробництва, стимулювання працівників й підтримки виробництва продукції на відповідному рівні.

Конкурентоспроможність працівника – це відповідність рівня його професійної підготовки вимогам ринку праці щодо здійснення певного виду діяльності.

Професійно значущими якостями конкурентоспроможної особистості є: мислення (способи здійснення мисленневих операцій і уміння ними користуватися в різних типових і нетипових ситуаціях); емоційно-вольові виявлення (емоції, відчуття, воля щодо здійснення певного виду діяльності); способи діяльності і поведінки (уміння, навички, прийоми, стиль поведінки в житті, оптимальні для реалізації особистісних і сучасних соціально-економічних цілей); цінності й ціннісні орієнтації, прийнятні, домінуючі у певній галузі діяльності; знання (факти, закономірності, закони, що забезпечують оптимальне розв'язання професійних завдань); досвід розв'язання професійних проблем – вітчизняний, зарубіжний. Саме ці фактори й показники мають враховуватися при організації професійної підготовки. [11]

Світ інновацій не може обминути навчальний заклад. Інноваційні підходи реально стають запорукою розвитку компетентності та

конкурентоспроможності випускника ЗП(ПТ)О. Так званий компетентнісний підхід розглядається багатьма системами освіти, як новий, такий, що впливає не тільки на саму структуру знань, а й на якість освіти цілому.

Модернізація змісту освіти стосується перш за все оновлення змісту – розробки нових стандартів, оновлення навчальних програм тощо [2]. З іншого боку, вважається, що компетентнісний підхід в освіті – це спроба привести у відповідність освіту і потреби ринку праці. Він не є чимось новим, штучно створеним, а гармонійно поєднує традиційний підхід викладання, головним завданням якого було формування стійких знань, умінь та навичок, і особистісно орієнтовану форму навчання, метою якої є створення умов для розвитку та самореалізації кожного учня. [11]

Сьогодні наголошується на необхідності випереджаючого розвитку професійної освіти з метою підготовки кваліфікованих фахівців конкурентоздатних на ринку праці, таких, що вільно володіють своєю професією й орієнтуються в суміжних областях діяльності, готові до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності. Реалізація цієї мети припускає, перш за все, підвищення якості освіти.

Тобто, особливої актуальності набуває проблема створення умов, які дозволять забезпечити якісні зміни в навчальному процесі професійно-технічних закладів, що сприятимуть формуванню професійно-соціальної компетентності випускника [11].

Будучи ширшим, ніж кваліфікація, поняттям, компетентність, породжена ринком праці, відображає вищий рівень вимог до робітника, ніж це необхідно для виконання конкретної роботи.

В. Радкевич переконана, що для ЗП(ПТ)О стає необхідною зміна пріоритетів в освітньому процесі, тобто перехід від навчання предметно орієнтованого (основна мета якого — передача змісту даної предметної галузі) до навчання, спрямованого на розвиток учня, на формування його мотиваційної сфери, незалежного стилю мислення і загально-навчальних умінь. Це стосується не тільки викладання, а й системи оцінювання, яка поряд із

загально-пізнавальними, загально-навчальними і предметними знаннями має включати і способи діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу, людей і власне до себе [9].

Інноваційні процеси в професійно-технічній освіті зумовлюють підвищення рівня дидактичної компетентності викладачів і майстрів виробничого навчання, технологізації навчального процесу. О. Щербак, досліджуючи умови технологізації особистісно орієнтованого освітнього процесу, робить висновок, що технологізація передбачає спеціальне конструювання навчального тексту дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчального діалогу, форм контролю за особистісним розвитком учня в ході навчально-пізнавальної діяльності.

Специфічним особливостям впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес ЗП(ПТ)О приділяє увагу В. Паржницький. Дослідник пропонує класифікувати педагогічні технології за трьома напрямками:

- мотиваційні (забезпечення оптимального педагогічного спілкування; індивідуальний підхід до учнів, підвищення оцінки особистості; переконання, орієнтація на особисті приклади; формування професійного інтересу, забезпечення зацікавленості; орієнтація на практичну сутність навчального матеріалу; орієнтація на конкретну професійну діяльність);

- діяльнісні (репродуктивні – алгоритмічні дії або дії за чітко описаними правилами, інструкціями у відомих умовах; проблемно-розвиваючі – навчання вмінню самостійно приймати рішення, виконувати завдання, які вимагають перенесення відомих знань і способів діяльності в новій ситуації та спрямовані на розвиток професійного мислення; евристичні – організація діяльності продуктивного характеру, застосування системи методів проблемно-мотиваційного навчання, завдань, спрямованих на пошук нових способів діяльності, самостійного вирішення завдань, виявлення творчості);

- управлінські (встановлення вихідного стану процесу, який підлягає керуванню: виявлення актуальних для вивчення даної теми знань, умінь,

досвіду учнів, їхніх індивідуально-психологічних особливостей; визначення програми дій: вибір педагогічних технологій засвоєння; отримання інформації про засвоєння: контроль знань та умінь учнів; опрацювання інформації про засвоєння з метою визначення оцінки; відпрацювання коригуючих впливів і прийняття рішень про доповнення до програми дій для кращого засвоєння навчального матеріалу [5, с.63-65].

Великої уваги заслуговують ділові ігри, які дають учням змогу якнайкраще проявити свій професіоналізм, компетентність, уміння застосовувати здобуті знання. А переваги групового дослідження полягають у тому, що у навчанні учнів складається ситуація, яка може трапитися в житті, між теорією і практикою встановлюється тісний зв'язок – учні вчаться використовувати здобуті знання у професійній сфері (вибір різних методів вирішення тієї чи іншої проблеми, послідовне моделювання ситуацій, що вимагають від учнів пошукових зусиль, спрямованих на пошук оптимальних шляхів розробки проектів та їх впровадження тощо), виявляють самостійність у роботі, розвивають творчу та пізнавальну активність, логічно мислять.

Сьогодні особливо інтенсивно реформується підготовка фахівців для сфери підприємництва та бізнесу. Тому була впроваджена така інноваційна технологія навчання, така організаційно-педагогічна форма практичного навчання, як навчально-тренувальна фірма [11]

Навчання в навчально-тренувальній фірмі за цією технологією спрямоване на оволодіння знаннями та навичками не взагалі, а на виконання (тренування) конкретного виду діяльності, що дає змогу краще та швидше адаптуватися в ринкових умовах. Ця технологія, як ніяка інша, базується на основному дидактичному принципі професійного навчання – принципі зв'язку з реальним виробництвом. Тому, якісні зміни в підготовці кваліфікованих робітників зумовлюють необхідність інноваційного розвитку освітнього процесу ЗП(ПТ)О, основним принципом якого є принцип системності, що передбачає врахування розмірності всього комплексу змін освітнього процесу. [11]

Головними складовими процесу формування професійної компетентності фахівців є навчальне середовище закладу професійної освіти, організація освітнього процесу, відбір і структурування змісту освіти, засоби організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, орієнтовані на кінцевий результат. А організація теоретичного і виробничого навчання на основі принципу предметної діяльності є дидактичною основою, що забезпечує формування професійної компетентності майбутнього робітника, важливих якостей особистості спеціаліста. Отже дійшовши висновку, що інноваційний педагогічний досвід є досвідом колективним. Тому кожен заклад професійної (професійно-технічної) освіти має стати певною моделлю такого досвіду зі своєю, ефективною саме для даного закладу структурою, зі своєю стратегією та перспективою.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк О.О. Розробка перспектив розвитку навчального закладу відповідно до потреб ринку праці та професійно-кваліфікаційних вимог до фахівців: Навчально-методичний посібник. – Хмельницький, ХНУ: 2005. – 46 с.
2. Загіка О.О. Оновлення змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників в сучасних умовах / О.О. Загіка // Професійно-технічна освіта. – 2012. – № 4 (57). – С.25-29.
3. Комісарова Л. Формування технологічної культури майстрів виробничого навчання / Л. Комісарова // Професійно-технічна освіта, 2006. – №1. – С. 30-32.
4. Інноваційні педагогічні технології навчання професії: Монографія / Нікуліна А.С., Максименко Ю.Б., Матвеев Г.П., Заславська С.А., Сілаєва І.Є., Костюченко М.П., Молчанов В.М. [За ред.. Нікуліної А.С.] – Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. – 385 с.
5. Паржницький В.В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи впровадження їх у навчальний процес ПТНЗ / В. В. Паржницький //

Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи // Наук.-метод. зб. [Упорядник Н.І. Бугай]. – Вип.1. – К., 2005. – 236 с. – С. 63-70.

6. Щербак О. Сучасні підходи до модернізації професійної освіти і навчання / О. Щербак // Професійно-технічна освіта: Спецвипуск. – 2007. – С. 12-14.

7. Підприємницькі підходи в професійно-технічній освіті [Матеріали міжнародного проекту] // Н.А. Кутова, В.П. Кондратьєва, В.І. Оверченко та ін. [За заг. ред. В.В. Томашенка]. – К.: Наук. світ, 2003. – 80 с.

8. Радкевич В. Дослідницькі засади діяльності педагога професійної школи / В. Радкевич // Професійно-технічна освіта, 2006. – №4. – С. 5-7.

9. Радкевич В. О. Професійна компетентність – складова професійної культури / В.О. Радкевич // Педагогічні та психологічні науки в Україні: зб. наук. праць: в 5 т. Т.4: Професійна освіта і освіта дорослих. К.: Педагогічна думка, 2012. 512 с.

10. Ягупов В.В. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівців у системі професійно-технічної освіти/ В.В. Ягупов // Педагогічні та психологічні науки в Україні: зб. наук. праць: в 5 т. Т.4: Професійна освіта і освіта дорослих. К.: Педагогічна думка, 2012. 512 с.

11. Загіка О.О. Інноваційне навчання середовище — запорука професійної компетентності та конкурентоспроможності випускника ПТНЗ.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОМОНТАЖНИК З ОСВІТЛЕННЯ ТА ОСВІТЛЮВАЛЬНИХ МЕРЕЖ»

Ірочко Л. В., *викладач-методист професійно-теоретичної підготовки Білоцерківського професійного ліцею (м. Біла Церква Київської обл.)*

Зміст і якість освіти, її адекватність є пріоритетним завданням суспільства в умовах європейської інтеграції, відкритість і доступність визначають стан інтелектуального потенціалу сучасного суспільства і українського зокрема. Суттєвим резервом підвищення якості та доступності професійно–технічної освіти є ефективне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Нині дуже швидкими темпами відбувається розвиток та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні, що дає відповідний поштовх до їх використання, адже традиційні технології та засоби навчання не відповідають сучасним вимогам виробництва. Це спонукає викладачів до впровадження інноваційних методів навчання та використання й адаптування їх в освітній процес.

Використання ІКТ у комплексі з традиційним підручником сприяє наступному:

1. забезпеченню особистісно-орієнтованого та диференційованого підходу у навчанні;
2. забезпеченню реалізації інтерактивного підходу (постійне спілкування з комп'ютером, постановка запитань, які цікавлять учня та отримання відповідей на них);
3. підвищенню пізнавальної активності учнів за рахунок різноманітної відео- та аудіо інформації;

4. здійсненню контролю завдяки тестуванню і системі запитань для самоконтролю [1].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках здійснюється за такими *напрямами*:

1. проведення інтерактивних занять;
2. використання різноманітних комп'ютерних вправ;
3. використання мультимедійних програм і педагогічних програмних засобів;
4. використання контрольних-діагностичних й тестових програм, які дозволяють здійснити перевірку, самоперевірку й моніторинг знань учнів.

Інформаційно-комунікаційні технології формують уміння працювати з інформацією, розвивають комунікативні здібності, тобто виховують особистість “інформаційного суспільства”, поліпшується якість навчання за допомогою більш повного використання доступної інформації, причому комп'ютер виступає в ролі засобу, а не суб'єкта навчальної діяльності, він помічник педагогу, а не його заміна [2].

В Білоцерківському професійному ліцеї розроблена власна модель впровадження та керування інноваційною діяльністю в навчально-виробничому процесі, метою якої є впровадження інноваційних виробничих технологій в навчально-виробничий процес для підвищення якості підготовки молодих кваліфікованих робітників, у тому числі з професії «Електромонтажник з освітлення та освітлювальних мереж»

Безмежні ресурси мережі Інтернет сприяють розвитку творчо-пошукової та дослідницької роботи учнів. Не рідко, для того щоб знайти саме ту інформацію, яка потрібна, необхідно прочитати та переглянути велику кількість іншого матеріалу, публікацій, малюнків, схем, що стимулює учнів знайти, проаналізувати, профільтрувати та відібрати необхідні документи.

Наприклад, учні можуть самостійно, або під керівництвом викладача знайти в мережі необхідні схеми та вивчити будову пристроїв, відпрацювати віртуально на тренажерах певні операції. При цьому передача зображення

відіграє значну роль у формуванні вмінь учнів виконувати виробничі процеси й покращує розуміння та уявлення про предмет. Вони візуально можуть побачити як правильно виконувати ту чи іншу операцію.

Учні мають змогу не тільки отримати необхідну інформацію, а й для підвищення професійної компетентності можуть проводити дослідження та працювати у віртуальних лабораторіях. Також за допомогою мережевих сервісів вони можуть спілкуватись в режимі реального часу або працювати колективно над одним спільним проектом.

Таким чином, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі – це потужний стимул, що дозволяє формувати в учнів необхідні знання та пізнавальні прийоми, а також підвищувати мотивацію навчальної діяльності, самостійність, сприяє поліпшенню підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти. – Вінниця: ООО “Планер”, 2005. – 366 с

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Дичківська Ілона Миколаївна. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Котенко М. М., *викладач професійно-теоретичної підготовки
Канівського вищого професійного училища (м. Канів)*

Сучасний ринок праці потребує кваліфікованих конкурентоспроможних робітничих кадрів із технологічно складних та інтегрованих професій, у яких рівень інтелектуалізації праці є досить високим. Зазначене вимагає організації відповідної освіти, яка б інтегрувала високий рівень теоретичної та практичної підготовки кваліфікованого робітника, здатного до використання новітніх технологій виробництва в умовах інноваційності, варіативності та модернізації.

Все більше перед професійною школою, а отже, і перед викладачами постає завдання навчити учня самостійно оволодівати новими знаннями й інформацією, виробити потребу в навчанні впродовж життя, тобто стати людиною, для якої отримання знань стає сутнісною рисою способу життя [1].

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») одним зі шляхів реформування професійної освіти є вдосконалення навчально-виховного процесу в закладах професійної освіти на основі впровадження нових педагогічних технологій, інформатизації, посилення органічної єдності навчання з продуктивною працею учнів у реальних умовах виробництва; а також здійснення дослідно-експериментальної роботи з питань впровадження педагогічних інновацій, нових методик виробничого навчання; створення на базі окремих професійних навчально-виховних закладів експериментальних майданчиків [2].

Якість освіти сьогодні розглядається як найважливіший фактор стійкого розвитку країни, її технологічної, економічної, інформаційної та моральної безпеки. Підвищенню якості освіти, у тому числі професійної, сприятиме впровадження у навчально-виховний процес сучасних освітніх технологій.

У цьому контексті основними компонентами, які слід враховувати у навчанні та вихованні майбутніх фахівців, є їх індивідуальні здібності, здатність викладачів до ефективного впровадження сучасних освітніх технологій, дидактична орієнтація на вироблення позитивно мотивованого ставлення учнівської молоді до нового, оцінювання результатів впровадження освітніх технологій, аналіз схеми управління впровадженням сучасних освітніх технологій.

Зміна соціально-економічної ситуації в країні посилює необхідність пошуку надійних, оригінальних і ефективних способів навчально-виховної діяльності, впровадження таких освітніх технологій, які б забезпечили ефективну підготовку обдарованої та здібної учнівської молоді до входження в соціум, формування еліти суспільства, здатної вивести державу з кризового стану.

У реформуванні освіти важливо дотримуватися таких принципів: демократизації, гуманізації, інтенсифікації, національної спрямованості, інтеграції, валеологізації, відкритості, інноваційності [3].

Гуманістичність сучасної освіти полягає в її спрямованості на розвиток людини та її особистісних якостей, що визначає розвиток суспільства загалом. Саме тому нові освітні технології повинні сприяти загальному розвитку особистості, формуванню її світоглядної культури, індивідуального досвіду, творчості

На ефективність процесу застосування сучасних освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців впливають такі фактори:

- стан соціально-психологічного клімату в учнівському колективі, соціальна важливість професії;
- рівень професіоналізму педагогічного колективу навчального закладу;
- наявність науково обґрунтованого професійно спрямованого плану навчально-виховної роботи;
- індивідуальні здібності учнів;

- здатність викладачів до ефективного впровадження сучасних освітніх технологій;

- дидактична орієнтація на вироблення позитивного мотивованого ставлення учнів до нового;

- аналіз схеми управління впровадженням сучасних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців [4]

Сучасні освітні технології сприяють підвищенню ефективності діяльності навчальних закладів за таких умов:

- їх науковості (включно з психологічною обґрунтованістю самих освітніх технологій);

- дотримання принципу безпосередньої взаємодії, делегування повноважень лінійного керівника (викладача) функціональному (учневі), посилення вимог до навчальних матеріалів, розширення психологічного поля динамічних процесів у оволодінні інформацією;

- володіння викладачами активними методами навчання, позитивною мотивацією до підвищення професіоналізму учнів у процесі активного навчання.

Існує надзвичайно велика кількість різноманітних технологій:

1. Інформаційні технології – структури взаємопов'язаних процесів переробки інформації із застосуванням комп'ютерно-програмних засобів;

2. Адаптована система навчання А. Границької, яка базується на роботі в парах, де поряд із парами змінного складу («динамічні пари») застосовуються і «статичні пари» — пари постійного складу;

3. Особистісно-орієнтовані технології, які передбачають пріоритет суб'єкт-суб'єктного навчання, діагностику особистісного зростання, ситуаційне проектування, ігрове моделювання включення навчальних завдань у контекст життєвих проблем, що сприяють розвитку особистості в реальному соціокультурному й освітньому просторі;

4. Рейтингові технології, основне призначення яких – підвищення якості підготовки фахівців за рахунок використання рейтингової багатобальної

оцінки, модульної побудови курсів дисципліни, забезпечення умов постійної змагальності (конкуренції);

5. Ігрові технології навчання, які характеризуються наявністю ігрової моделі, сценарію гри, рольових позицій, можливостей альтернативних рішень, передбачуваних результатів, критеріїв результатів роботи, управління емоційним напруженням. Нині широко застосовуються пізнавальні, театралізовані, імітаційні, комп'ютерні ігри, ігрове проектування, індивідуальний тренінг, вирішення практичних ситуацій і завдань тощо;

6. Проблемно-розвиваюча технологія характеризується: взаємодією викладача й учнів на основі системи запитань (проблемних, інформаційних), підказок, вказівок, монологічних вставок; алгоритмічними й евристичними приписами діяльності викладача й учнів; постановкою проблемних питань, створенням викладачем проблемних ситуацій;

7. Технологія модульного навчання, суть якої полягає у гнучкій орієнтації на підготовку фахівців визначеного профілю за пред'явленим замовленням на основі модулів – комплексів навчальних дисциплін і навчальних занять, що підтримують відповідну спеціалізацію. Технологія модульного навчання покликана поєднати широку соціально-культурну орієнтацію у предметній сфері з вузькими завданнями найближчої професії;

8. Авторські, індивідуальні технології, наприклад, технологія колективного способу навчання, комбінована система організації процесу навчання тощо [5].

Вирішити завдання якісної підготовки кваліфікованих робітників можливо лише за умови впровадження інноваційних педагогічних технологій, тобто новітніх форм і методів викладання, останніх досягнень технічного прогресу, поєднаних із традиційними формами навчання.

Список використаних джерел:

1. Домінський О. С. Практико-орієнтована освіта // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць. — Вінниця: ДОВ Вінниця, 2000.
2. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Никишина И. В. Инновационные педагогические технологии и организация учебно-воспитательного и методического процессов в школе: использование интерактивных форм и методов в процессе обучения учащихся и педагогов / И. В. Никишина. — 2-е изд., стереотип. — Волгоград: Учитель, 2008
4. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / О. М. Пехота та ін. — К.: В-во А.С.К., 2003.
5. Паламарчук В. Інновації в сучасній освіті // Завуч.— 2006.— № 10
6. http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1027/Vdovych%20Palka_%20posibnyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

*Ленська Т. А., викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ Черкаське вище професійне училище (м. Черкаси)*

Однією з добре зарекомендованих форм контролю знань є тестування. Тестування має безліч певних недоліків, проте, є єдиним по-справжньому технологічним засобом для вимірювання рівня знань і незамінне як інструмент, що дозволяє належним чином організувати управління навчальним процесом і забезпечити ефективний педагогічний контроль.

Тест – сукупність запитань, які переважно вимагають однозначної відповіді, укладений за певними правилами та процедурами, передбачає попередню експериментальну перевірку й відповідає таким характеристикам ефективності, як валідність і надійність.

Під педагогічним тестом будемо розуміти систему тестових завдань, створену з метою виявлення спеціальних здібностей; вимірювання рівня знань; оцінювання результатів, досягнутих у процесі навчання; визначення їх професійної придатності; різних особистісних характеристик.

За структурою і способом відповіді тестові завдання класифікують на тестові завдання закритого типу, тобто завдання з запропонованими відповідями, і відкритого типу – завдання з вільними відповідями.

Уявімо класифікацію тестових завдань таким чином:

1. Тестові завдання відкритого типу:

- а) завдання-доповнення;
- б) завдання вільного викладу.

2. Тестові завдання закритого типу:

- а) завдання альтернативних відповідей;
- б) завдання з множинним вибором;
- в) завдання на встановлення відповідності;
- г) завдання на відновлення послідовності;

д) завдання на класифікацію.

За рівнем складності тестові завдання (надалі – ТЗ) поділяють на:

ТЗ першого рівня складності – використовують для перевірки якості засвоєння матеріалу на рівні “розпізнавання”. До них належать завдання на розпізнавання чи розрізнення, класифікацію об’єктів, явищ і понять. Тести на розпізнавання містять одну істотну операцію – вибір із альтернативи “так – ні”. Тести на розрізнення містять “завади”, зумовлені наявністю багатьох варіантних відповідей;

ТЗ другого рівня складності – застосовують для перевірки якості засвоєння на рівні репродуктивної діяльності, на основі якої здобувач освіти здатний самостійно відтворювати засвоєні знання та навички і використовувати їх у типових ситуаціях, що не вимагають створення нової інформації;

ТЗ третього рівня складності – використовують для перевірки якості засвоєння матеріалу на рівні продуктивної діяльності, на основі якої здобувач освіти здатний застосувати засвоєну інформацію для прийняття рішень у нетипових ситуаціях. До них належать нетипові задачі на застосування знань у реальній практичній діяльності;

ТЗ четвертого рівня складності – використовують для виявлення вміння здобувача освіти приймати рішення в проблемних, непередбачуваних ситуаціях. Їхнє розв’язання передбачає творчий підхід, у разі якого створюється об’єктивно новий результат. Для них неможливо створити еталонну відповідь, тому їх повинні перевіряти експерти (комісія).

Кожне ТЗ характеризується формою завдання, основним змістом, рівнем складності тощо. Структура тесту:

- інструкція, яка встановлює перелік дій здобувача освіти під час проходження тестування (вона розміщується перед завданням, друкується шрифтом, відмінним від шрифту самого ТЗ, наприклад, курсивом, жирним, іншого розміру тощо). Для ТЗ на обчислення в інструкції потрібно вказати точність результату обчислення;

- основний зміст ТЗ, де формулюється завдання (запитання), яке здобувач освіти повинен виконати;

- варіанти відповіді;

- критерії оцінювання ТЗ (кількість балів за правильне виконання ТЗ).

Педагогічна практика засвідчує, що тестування як один з методів контролю оволодіння знаннями, уміннями й навичками має важливі переваги над традиційними методами:

- упродовж обмеженого часу можна перевірити якість знань, умінь у достатньої кількості здобувачів освіти;

- контроль знань, умінь, навичок можливий на необхідному, заздалегідь запланованому рівні;

- реальним є самоконтроль здобувачів освіти власної навчально-пізнавальної діяльності;

- порівняно з традиційними підходами знання, уміння здобувачів освіти оцінюють об'єктивно;

- увага здобувача освіти фіксується не на формуванні відповіді, а на осмисленні її суті;

- створюють умови для постійного зворотного зв'язку між здобувачем знань і викладачем.

Проте тестовий контроль знань має й істотні недоліки:

- ймовірність випадкового вибору правильної відповіді;

- можливість оцінки тільки кінцевого результату (правильно - неправильно) у тестах закритого типу, у той час як сам процес, що привів до нього, не розкривається;

- стандартизація мислення без врахування рівня розвитку особистості;

- велика затрата часу на складання необхідного "банку" тестів, їхніх варіантів, трудомісткість процесу;

- відсутність розвитку мовлення;

- іноді невідповідність навчальним цілям.

Систематична перевірка виховує у здобувачів освіти відповідальне ставлення до навчання, дає змогу виявити їх індивідуальні особливості і застосувати диференційований підхід у навчанні. Вона надає більш достовірну інформацію про досягнення учнів і прогалинах у їх підготовці, дозволяє педагогу управляти процесом навчання.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Москаленко О. В., *викладач професійно-теоретичної підготовки
Канівського вищого професійного училища
(м. Канів)*

Інноваційні процеси в професійно-технічній освіті зумовлюють підвищення рівня дидактичної компетентності викладачів і майстрів виробничого навчання, технологізації навчального процесу.

Від працівників професійної освіти насамперед залежить, чи отримають учні необхідні знання та навички, чи зможуть їх творчо використовувати, чи стануть вони професійно грамотними, конкурентоспроможними робітниками. Тому викладачі спецдисциплін та майстри виробничого навчання працюють над освоєнням нових педагогічних технологій і застосовують їх у своїй педагогічній діяльності, тому що в першу чергу у професійно-технічній освіті треба відійти від стереотипів.

А для цього необхідно формувати технологічну культуру викладачів та майстрів виробничого навчання. Адже висококваліфікованого робітника може підготувати лише досвідчений майстер. Мова йде не тільки про те, щоб майстер виробничого навчання та викладач зумів методично грамотно викладати, а також був професіоналом високого рівня. Майстерність визначається вміннями систематизувати, планувати професійну педагогічну діяльність, визначати для себе, якою повинна бути послідовність педагогічних дій [3, с. 30].

Поряд з високим рівнем дидактичної компетентності для педагогів професійної школи не менш важливою є наявність педагогічної майстерності, що ґрунтується на володінні педагогічними технологіями і педагогічною технікою спрямування теоретичних знань у професійно-практичну сферу діяльності. Отже, майстер виробничого навчання та викладач повинен володіти й розвивати в собі такі професійно значущі якості, як системне мислення,

здатність до рефлексії, технологічну культуру, готовність до професійно-особистісного зростання, самоорганізації та самореалізації, особистісна, соціальна та спеціальна компетентності та ін. Тільки такий майстер, такий викладач здатні підготувати конкурентоспроможного робітника, фахівця.

Серед сучасних предметно орієнтованих технологій, які активно застосовуються у навчальному процесі ЗП(ПТ)О, можна назвати модульно-рейтингову технологію, технологію рівневої диференціації, а серед особистісно орієнтованих – технологію навчального проектування, технологію навчання як дослідження, технологію колективної розумової діяльності, технологію індивідуально-кооперативного навчання, технологію дистанційного навчання.

Надається перевага особистісно орієнтованим, розвивальним, активним та інтерактивним методам і формам організації освітнього процесу, при яких навчальний процес відбувається на основі постійної активної взаємодії учнів та педагогів. Найбільш цікавими та результативними для системи ПТО є такі педагогічні технології, як кооперативне і проектне навчання, результатами якого є: позитивна взаємозалежність, набуття соціальних навичок. Залежно від обсягу навчального матеріалу, важливості його засвоєння, відпрацювання навичок педагоги активно застосовують такі методи навчання, як командні ігри, тести, тренінги, групові дослідження. Великої уваги заслуговують ділові ігри, які дають учням змогу якнайкраще проявити свій професіоналізм, компетентність, уміння застосовувати здобуті знання. А переваги групового дослідження полягають у тому, що в навчанні учнів складається ситуація, яка може трапитися в житті, між теорією і практикою встановлюється тісний зв'язок – учні вчаться використовувати здобуті знання у професійній сфері (вибір різних методів вирішення тієї чи іншої проблеми, послідовне моделювання ситуацій, що вимагають від учнів пошукових зусиль, спрямованих на пошук оптимальних шляхів розробки проектів та їх впровадження тощо), виявляють самостійність у роботі, розвивають творчу та пізнавальну активність, логічно мислять. Найпростішою ланкою, з яких складається особистісно орієнтована технологія, є особистісно орієнтована

педагогічна ситуація, опинившись у якій учень повинен пристосувати її до своїх інтересів, побудувати образ чи модель свого життя, вибрати творчий момент, дати критичну оцінку.

Групова форма навчальної діяльності виникла як альтернатива існуючим традиційним формам навчання. Вміле поєднання індивідуальної та групової організації навчальної діяльності допомагає успішному навчанню учнів, їх активність і самодіяльність підвищують ефективність уроку. При індивідуальній роботі кожен учень працює самостійно, темп його роботи визначається ступенем цілеспрямованості, розвитку інтересів, нахилів. Темп роботи залежить також від навчальних можливостей, підготовленості учнів. Досить ефективною для системи ПТО виявилась система розвивального навчання, в основі якого лежить уявлення про розвиток учня як суб'єкта особистої діяльності. При цьому слід враховувати те, що не кожна зміна в учневі є зміною в його розвитку. Потрібно звертати увагу на інтелектуальні зміни, психічні новоутворення, а не тільки на розвиток умінь та навичок. Інформаційно-розвивальні технології передбачають виклад педагогом теоретичних відомостей під час проведення уроку; організацію самостійної роботи учнів з вивчення нових знань з теоретичних джерел, інструкцій, комп'ютерних засобів навчання, розвивальні – спрямовані на професійний розвиток майбутнього фахівця, здатного творчо працювати, самостійно визначати способи та засоби вирішення проблемних виробничих ситуацій тощо. До цих технологій належать проблемне навчання, проблемні лекції, семінари, навчальні дискусії, лабораторно-практичні роботи з елементами дослідництва, діяльності, гри. В основі педагогічної технології «Створення ситуації успіху» лежить особистісно орієнтований підхід до процесу навчання та виховання. Ситуація успіху – це суб'єктивний психічний стан задоволення наслідком фізичної або моральної напруги виконавця справи, виконавця явища. Така технологія ефективна в будь-якій освітній системі. Діяльнісні технології особливо доцільні у професійній підготовці, оскільки спрямовані на підготовку професіонала, здатного кваліфіковано розв'язувати виробничі завдання. Ці

технології передбачають здійснення аналізу виробничих ситуацій, розв'язання ситуативних виробничих завдань, ділові ігри, моделювання професійної діяльності в навчальному процесі, організацію професійно спрямованої дослідницько-пошукової роботи тощо.

Науковці розглядають конкурентоспроможність працівника як показник якості професійної підготовки, можливості реалізації професійних та особистісних якостей працівника в реальних умовах праці. Власне кажучи, це здатність діяти в умовах ринкових відносин й отримувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного вдосконалення виробництва, стимулювання працівників й підтримки виробництва продукції на відповідному рівні. Конкурентоспроможність працівника – це відповідність рівня його професійної підготовки вимогам ринку праці щодо здійснення певного виду діяльності. Конкурентоспроможність працівників є визначальним чинником конкурентоспроможності продукції, її якісних і вартісних характеристик, що забезпечують максимальне задоволення конкретної потреби споживача.

Власний досвід учнів за особистісно орієнтованого підходу виступає основою освітнього процесу, а особистісні новоутворення – найважливішим його результатом.

Професійно значущими якостями конкурентоспроможної особистості є: мислення (способи здійснення мисленневих операцій і уміння ними користуватися в різних типових і нетипових ситуаціях); емоційно-вольові виявлення (емоції, відчуття, воля щодо здійснення певного виду діяльності); способи діяльності і поведінки (уміння, навички, прийоми, стиль поведінки в житті, оптимальні для реалізації особистісних і сучасних соціально-економічних цілей); цінності й ціннісні орієнтації, прийнятні, домінуючі у певній галузі діяльності; знання (факти, закономірності, закони, що забезпечують оптимальне розв'язання професійних завдань); досвід розв'язання професійних проблем – вітчизняний, зарубіжний. Саме ці фактори й показники мають враховуватися при організації професійної підготовки. Світ інновацій не може обминути навчальний заклад. Інноваційні підходи реально стають

запорукою компетентності та конкурентоспроможності випускника ЗП(ПТ)О. Так званий компетентнісний підхід розглядається багатьма системами освіти, як новий, такий, що впливає не тільки на саму структуру знань, а й на якість освіти цілому.

Вагомим критерієм ефективного функціонування освітньої галузі є працевлаштування випускників. Випускники продовжують навчання у вищих навчальних закладах, призиваються до лав Збройних Сил України, працевлаштовуються самостійно за професіями. Природно, на працевлаштування та закріплення випускників істотно впливають процеси, пов'язані з економічними проблемами (припинення роботи підприємств, скорочення штатів тощо). Якість професійно-технічної освіти безпосередньо залежить від педагогічної майстерності викладача чи майстра виробничого навчання, від їхніх здатностей зреалізувати модель такої педагогічної взаємодії, яка допоможе випускникові продуктивно працювати вже з перших місяців роботи за фахом.

Не менш важливим чинником якісної професійної освіти є належне науково-методичне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів. Нині ця важлива діяльнісна складова зосереджена на таких домінантних напрямках, як: оновлення змісту професійно-технічної освіти; інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу; поширення передового педагогічного і виробничого досвіду; розробка та впровадження інноваційних педагогічних технологій підготовки робітників

Є й проблеми, що стримують розвиток професійно-технічної освіти України, гальмують її динамічне входження до європейського освітнього простору. Не менш важливою проблемою професійно-технічної освіти, зокрема щодо створення ефективних умов реалізації сучасних педагогічних технологій, є вкрай недостатнє матеріально-технічне забезпечення. Слушно, на нашу думку, з цього приводу пише С. Мельник [5, с.15]: “Виробничник ніколи не посадить на сучасну техніку робітника, який не пройшов відповідної підготовки, не володіє практичними навичками... рівень підготовки робітничих

кадрів залежить від рівня обізнаності викладачів. Якщо педагогічний працівник не володіє сучасною технікою, технологіями, іншими інноваціями, впровадженими у реальному виробництві, то чого він може навчити учнів?” На даний час у ЗП(ПТ)О використовується вкрай застаріле обладнання, устаткування.

Тому в багатьох училищах з’являються навчально практичні центри з сучасним обладнанням відповідних професій.

Професійна компетентність випускника характеризується такими елементами діяльності: аналіз результатів праці і технологічних процесів; аналіз професійних ситуацій і проблем; аналіз технічної документації завдань діяльності; організація праці; дотримання технічних та технологічних вимог виробництва; координація видів професійної діяльності; створення професійно-значущої інформації стосовно об’єкта діяльності; прогнозування типових і нетипових виробничих ситуацій; забезпечення безпечних умов праці; оволодіння додатковими кваліфікаціями і професіями; забезпечення високого рівня культури праці; дотримання правил експлуатації галузевого устаткування; відсутність браку продукції; своєчасне усунення технічних і технологічних порушень; дотримання рекомендацій, норм і вимог щодо фізіологічних, економічних, екологічних і ергономічних чинників.

Застосування сучасних педагогічних технологій створює умови для досягнення спроектованого результату шляхом оптимального підбору та розподілу ресурсів, розширює можливості вирішення такого складного педагогічного завдання, як формування професійної компетентності соціально активного випускника, конкурентного на ринку праці. Адже саме освітні технології, інтерактивні методи навчання, нестандартні форми педагогічної діяльності, які дозволяють учневі організувати свою навчальну працю в умовах, наближених до реальних, дають очікуваний ефект.

Список використаних джерел

1. Дичківська М. І. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с. 2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2003. – 1440 с.

3. Коменский Я.А. Пансофическая школа, то-есть школа всеобщей мудрости / Я.А. Коменский // Избр. пед. соч. : В 2 т. – М.: Педагогика, 1982. – Т.2. – С. 44–98.

4. Калицкий Э. М. Разработка средств контроля учебной деятельности : метод. рекомендации / Э. М. Калицкий, М. В. Ильин, Н. Н. Сикорская. – 6-е изд., стереотип. – Минск : РИПО, 2011. – 48 с.

5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко; голов. ред. Світлана Головка. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.

6. Технические средства обучения и методика их использования / Д. А.Сметанин, К. А. Квасневский, В. В. Ильин и др. ; под общ. ред. К. А. Квасневского. – М.: Колос, 1984. – 223 с.

7. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. /, 1998

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Осадчий М. М., викладач, ДНЗ «Черкаський професійний автодорожній ліцей» (м. Черкаси)

Інформаційно-комунікаційна технологія навчання (ІКТ) – це сукупність методів і технічних засобів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів забезпечення ефективного процесу.

Інформатизація освіти - один з основних напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості.

Основною метою всіх інновацій в освітній галузі є сприяння переходу від механічного засвоєння знань до формування вмінь і навичок самостійно здобувати знання. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від мети використання комп'ютера в навчальному процесі, якості й можливостей програмного забезпечення та від того, яке місце посіде комп'ютер в системі дидактичних засобів.

Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті – це не данина моді, а необхідність сьогодення, оскільки більшість дітей ознайомлюються з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм може запропонувати навчальний заклад. Ні для кого вже не є новиною необхідність широкого застосування електронних засобів навчання під час вивчення будь-якого предмету.

Отже, інформаційні технології стають потужним багатофункціональним засобом навчання. Сьогодні, з огляду на сучасні реалії, педагог повинен вносити в освітній процес нові методи подачі інформації, а їх використання привчає учня жити в інформаційному середовищі, сприяє залученню до інформаційної культури.

Виникає питання, навіщо це потрібно?

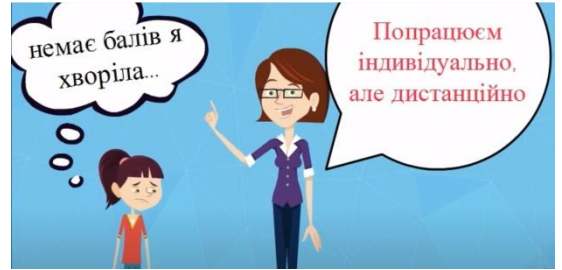
Мозок дитини, налаштований на отримання знань у формі медіа, тому набагато легше сприйматиме запропоновану на уроці інформацію за допомогою медіа-засобів.

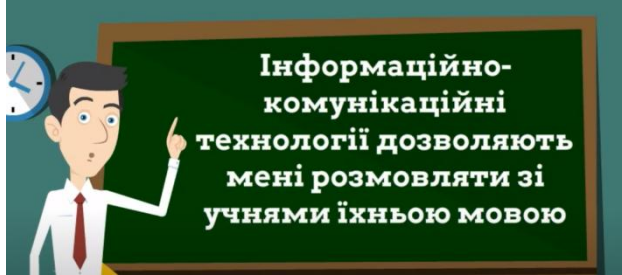
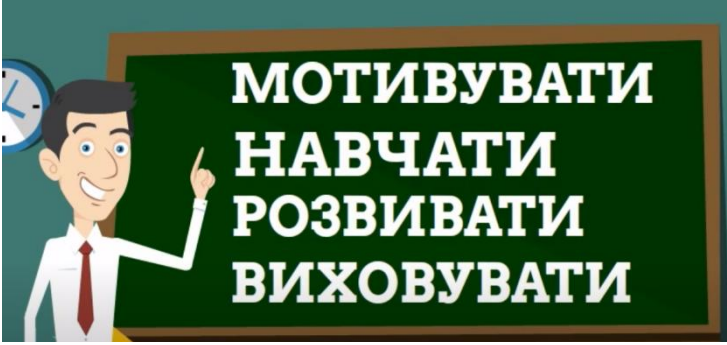
Вже давно доведено, що кожен учень по-різному освоює нові знання. Раніше педагогу важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня. Тепер з використанням комп'ютерних мереж і онлайн-засобів, навчальні заклади отримали можливість подавати нову інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного здобувача освіти.

Необхідно навчити кожного з них за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати і використовувати в практичній діяльності величезні масиви інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб учень активно, з цікавістю і захопленням працював на уроці, бачив плоди своєї праці і міг їх оцінити.

Допомогти педагогу у вирішенні цього непростого завдання може поєднання традиційних методів навчання та сучасних інформаційних технологій, у тому числі і комп'ютерних. Адже використання комп'ютера на уроці дозволяє зробити процес навчання мобільним, виключно диференційованим та індивідуальним, при цьому комп'ютер не замінює педагога, а тільки доповнює його.

<i>Види сучасних ІКТ</i>		
1	Смарт – технології	<p>SMART - технології</p> <p>S SPECIFIC конкретна M MEASURABLE вимірювана A ATTAINABLE досяжна R RELEVANT доречна T TIME BOUND визначена в часі.</p>
2	Синдикація контенту	<p>WEB - Syndication</p> <p>це одночасне поширення інформації на різні сторінки або веб-сайти.</p> <p>Web syndication Синдикація контенту</p>

3	Друге життя	<p>Second Life тривимірний віртуальний світ з елементами соціальної мережі,</p> <p>який налічує понад 1 млн активних користувачів</p>
4	Геосервіси	<p>Геосервіси географічні сервіси, розроблені на основі сервісу Google Earth.</p>
5	<p>Хмарні технології</p> <p>(Prezi.com, Videoscribe.com, PowToon.com, навчальні програми без доступу до мережі інтернет – CrazyTalk, MASTER TEST)</p>	 <p>ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ</p> <p>Створювати розмовну анімацію з зображень</p> <p>CrazyTalk 8 CRAZY TALK</p> <p>низькі бали...</p> <p>тобі допоможуть хмаркові технології!!!</p> <p>немає балів я хворіла...</p> <p>Попрашуємо індивідуально, але дистанційно</p>

6	Навчально-інформаційні: енциклопедії, електронні підручники, кінофільми, тощо	
		
		

Висновок

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі сприяє підвищенню його ефективності, всебічному і гармонійному розвитку особистості учнів, розкриттю їх талантів, суттєво впливає на зміст, форми, методи і засоби навчання, при цьому підвищується їх працездатність, зацікавленість різними видами діяльності, поліпшується просторова уява, пам'ять, логічне мислення, розширюється їх світогляд, що веде до створення умов для розвитку вмінь і навичок самоосвіти шляхом організації творчо-дослідницької навчальної роботи спрямованої на інтеграцію та актуалізацію знань з різних предметів, а також підвищує статус педагога, який іде в ногу не лише з часом, але й зі здобувачами освіти.

Тому ІКТ мають великі можливості вдосконалення освітнього процесу.

Структура висловлення

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Підліснюк Н. Ю., *заступник директора з НВР Уманського професійного ліцею.*

Превентивне виховання в навчальному закладі – це система підготовчих та профілактичних дій педагогів, спрямованих на запобігання формуванню в учнів негативних звичок, рис характеру, проявам асоціальної поведінки підлітків та організацію належного догляду за діяльністю учнів навчального закладу.

Метою превентивного виховання є підвищення рівня обізнаності підлітків з проблемних питань, ознайомлення з сучасними профілактичними програмами та навчитися сучасних технологій профілактичної роботи в навчальному закладі.

Завданням превентивного виховання в навчальному закладі є забезпечення виховання в учнів високих моральних якостей, які є головним чинником вибору способів поведінки. Воно здійснюється на основі морально-правових знань, уявлень, поглядів, переконань, почуттів, які склалися в нашому суспільстві й становлять суспільну свідомість; забезпечення подолання окремими учнями шкідливих звичок і навичок, що сформувалися внаслідок помилок і недоліків виховання.

Превентивне виховання посідає важливе місце в системі виховної роботи навчального закладу. Воно включає в себе підготовчі та профілактичні дії психологічної служби, вихователів, викладачів спрямовані на запобігання формування в учнів негативних звичок, рис характеру, проявам асоціальної поведінки та організацію належного догляду за діяльністю учнів.

Для досягнення успіху превентивна робота в навчальному закладі має системний характер. Системність підходу забезпечується охопленням превентивною освітою всіх учнів навчального закладу та її впровадження на

всіх рівнях професійно-технічної освіти – від початку навчання до його завершення.

Сталі результати потребують використання всіх можливих освітніх засобів впливу і залучення до превентивної роботи педагогічного колективу, психологічної служби, батьків, інших державних служб, ресурсів місцевої громади.

Неодмінною умовою якісної превентивної освіти є також створення у навчальному закладі єдиного сприятливого середовища. Превентивна робота проводиться через освітній процес та включає в себе безпосередньо уроки і факультативні заняття, заходи, що їх проводить психологічна служба, а також позаурочну освітню діяльність тощо.

Підвищенню ефективності превентивної освіти сприяє впровадження її елементів у різні навчальні дисципліни і створення міжпредметних зв'язків. Однак головна роль превентивної діяльності в навчальному закладі належить тренінговим курсам з доведеною ефективністю, діалогам, аутотренінгам, дискусіям, відеолекторіями.

Превентивна діяльність в навчальному закладі є самостійним спеціалізованим видом загального освітнього процесу, має свою мету, принципи, зміст, форми і методи та використовує елементи правоохоронної, правової, медико-оздоровчої роботи.

Психологічний аспект превентивної діяльності навчального закладу передбачає диференційований індивідуально-психологічний, статево-віковий підходи до виявлення генезису деструктивних проявів у поведінці учнів й розробку науково обґрунтованих програм соціалізації та корекції девіацій. Основними завданнями превентивного виховання учнів навчального закладу – це створення умови для формування позитивних якостей особистості, забезпечення соціально-психологічної діяльності та надання комплексу психолого-педагогічної та медико-соціальної допомоги тим учням, які її потребують; забезпечення соціальної реабілітації учнів; стимулювання неповнолітніх до здорового способу життя і позитивної соціальної орієнтації.

В нашому закладі здійснюється просвітницька робота щодо здорового способу життя. Відбуваються тематичні місячники з пропаганди здорового способу життя, усні журнали, зустрічі з медичними працівниками, перегляд фільмів, слухання лекцій тощо. Правовий аспект превентивного виховання в ДНЗ «Уманський ПЛ» передбачає охорону і захист прав особистості, формування в учнів правової культури. Є уроки права, тижні правового знань, здійснюється індивідуальна робота з дітьми, схильними до правопорушень, класні години на правові теми. У закладі відзначають Міжнародний день прав людини, святкують визначні дати в історії української державності.

В основу процесу превентивного виховання в навчальному закладі покладено небайдужість. І саме це забезпечує взаємини партнерства, повагу до особистості дитини.

Щороку в закладі вивчають і аналізують зайнятість учнів у позаурочний час. Більшість учнів охоплені роботою в гуртках. Також учні беруть активну участь у тренінгах, конкурсах, вікторині-конкурсі «Що я знаю про здоровий спосіб життя?», конкурсі плакатів, фотографій «Ми за спорт і здоровий спосіб життя», виховні години «Рухайся більше - проживеш довше!» «Молодь за майбутнє без СНІДу».

Можна сказати, що організація соціально-профілактичної роботи в навчальному закладі сприяє залученню підлітків та молоді до профілактичних програм, що допомагає їм самореалізовуватись у корисних і цікавих заходах, відчувати себе причетними до спільної справи.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ІЗ ЗАМОВНИКАМИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Полулях Л. П., *старший викладач Державного навчального закладу
"Черкаське вище професійне училище" (м. Черкаси)*

На сьогодні проблема підготовки ініціативних, конкурентоздатних та професійно-компетентних випускників закладу професійної (професійно-технічної) освіти є актуальною. Динамізм та суперечливий характер розвитку українського суспільства, проблеми формування активної, творчої особистості, забезпечення виконання нею соціально необхідних завдань в сучасних умовах вимагають радикальних змін у структурі, якості та змісті професійно-технічної освіти. Адже сучасний ринок праці диктує свої умови: якість професійно-практичної підготовки кваліфікованого робітника повинна відповідати не тільки вимогам освітніх стандартів, але й потребам суспільства і роботодавця.

Варто зазначити, що, в першу чергу, заклади професійної (професійно-технічної) освіти мають адаптуватися не лише до вимог часу та інноваційних технологій, але й до стратегічних напрямків розвитку регіону.

Роботодавець повинен бути впевнений, що освітні заклади підготують потрібних йому кваліфікованих робітників, які обізнані у сучасних виробничих технологіях. Тому основною позицією закладу професійної (професійно-технічної) освіти має стати постійна та ефективна співпраця з роботодавцями. У зв'язку з цим системи підготовки кваліфікованих робітників для потреб регіону через призму соціального партнерства є досить необхідними і актуальними.

Поняття «соціального партнерства» досить часто з'являється у наукових дослідженнях педагогічної галузі: О. Любимова вивчає особливості соціального партнерства у площині освіти; В. Петров працює над означенням термінів і понять; Ю. Чуча досліджує регіональні аспекти соціального партнерства; В. Михеев розробляє теоретичні основи соціального партнерства;

М. Гайворонський, О. Морозова, С. Соколова вивчають функції соціального партнерства у системі професійної підготовки спеціалістів [3]; Н. Сокур аналізує особливості формування соціального партнерства в Україні [4]. Українські науковці А. Колот, С. Українець, Т. Ляшенко, О. Мірошніченко, М. Сорока, Л. Щербак [1,3] значну увагу приділяють проблемам розвитку соціального партнерства, пошуку нових підходів до реформування професійно-технічної освіти щодо створення дієвої системи соціального партнерства освітнього закладу та роботодавців.

Одним із пріоритетних завдань професійно-технічної освіти є формування в майбутніх фахівців професійних знань, умінь і навичок, розвиток відповідного технічного, технологічного та економічного мислення. Саме такі вимоги ставлять роботодавці перед випускниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти, саме такі вимоги ставить сучасний ринок праці. Особливості розвитку сучасного виробництва та умови ринкової економіки, викликають зміни в структурі і змісті професійної підготовки кваліфікованого робітника.

Матеріальне виробництво і професійна підготовка знаходяться в тісному взаємозв'язку: рівень професійної освіти залежить від рівня матеріального виробництва, і в той же час виробництво - від рівня освіти, професійної підготовки робітника, які розробляють, впроваджують, освоюють нові технології, сучасну організацію виробництва. У професійній діяльності майбутніх фахівців необхідні вміння, які неможливо освоїти без ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки. Розширення виробничих функцій ставлять перед закладами професійної (професійно-технічної) освіти завдання дати своїм випускникам крім знань та умінь, що стосуються конкретної професії, знання про загальну структуру професійно-практичної діяльності.

Проблема сьогодення – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення їх високого професійного рівня та мобільності, створення умов для максимального розкриття талантів і творчого потенціалу робітників.

Співпраця освітнього закладу і роботодавця – це перспективний шлях розв’язання багатьох проблем, що виникають у процесі підготовки кваліфікованих робітників та їх подальшому працевлаштуванні. Співробітництво з підприємствами різної форми власності, перш за все, полягає в тому, що вони надають робочі місця для здобувачів освіти училища і створюють належні умови для відпрацювання професійних умінь і навичок.

Тісна взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг в умовах трансформації економіки залишається важливим фактором змін і появи нових тенденцій в освітньому просторі, формування людського капіталу як основи ефективного економічного і соціального розвитку країни.

Потреба сучасних підприємств регіону спонукає до пошуку шляхів ефективної співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти з роботодавцями.

Тема високих вимог роботодавців до майбутніх кваліфікованих робітників та дисбалансу попиту і пропозиції на ринку праці постійно обговорюється на засіданнях керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти Черкащини, семінарах заступників директорів з навчально-виробничої роботи та старших майстрів. Соціальне партнерство у сфері професійно-технічної освіти – відносно нова категорія, яка з’явилася у зв’язку зі зміною форм власності в нашій державі, мета якого полягає у особливому типу взаємодії закладів професійної (професійно-технічної) освіти із центральними та місцевими органами виконавчої влади, об’єднаннями роботодавців, підприємствами різних форм власності й підпорядкування, органами служби зайнятості, іншими зацікавленими партнерами, направлена на максимальне узгодження інтересів всіх учасників цього процесу [4].

Соціальне партнерство – це, перш за все, довіра, це впевненість у завтрашньому дні, це професійні, висококваліфіковані робітничі кадри. Активне залучення соціальних партнерів до усіх складових діяльності системи професійно-технічної освіти – від управління до розробки навчальних програм та практичного навчання, повинно стати одним з пріоритетів роботи освітнього

закладу. Саме налагодження конструктивного, взаємовигідного партнерства з роботодавцями та органами влади дозволить залучити додаткові ресурси для розвитку освітнього закладу. Педагогічні колективи професійно-технічних училищ чітко усвідомлюють, що найважливішим чинником підвищення якості професійного навчання, адаптації кваліфікованих робітників до нових економічних умов, закріплення їх на робочих місцях в умовах ринку праці є соціальне партнерство. Впровадження у освітній процес нових інноваційних технологій, співпраця освітнього закладу з роботодавцями регіону, вивчення ринку праці, пошук інноваційних шляхів соціального партнерства, налагодження тісних взаємозв'язків – це є основні напрями інноваційного розвитку освітнього закладу.

Соціальні партнери закладів професійної (професійно-технічної) освіти Черкащини - це державні органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, загальноосвітні школи Черкаської області, вищі навчальні заклади, міжшкільний навчально-виробничий комбінат, засоби масової інформації, підприємства різних форм власності, регіональні та місцеві центри зайнятості, громадські організації, громадяни. Основними формами співпраці професійних закладів Черкащини із соціальними партнерами є: ознайомлення з діяльністю підприємства, екскурсії, лекції, консультації, участь запрошених фахівців підприємств та організацій у кваліфікаційній атестації випускників, участь потенційних роботодавців у формуванні змісту професійної освіти, вдосконаленні навчальних планів та програм, організації виробничого навчання та виробничої практики.

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти Черкащини соціальне партнерство представлено як система соціально-педагогічної взаємодії викладачів, майстрів виробничого навчання і здобувачів освіти із представниками державних, освітніх, громадських закладів і установ, які певним чином задіяні у професійно-практичній підготовці кваліфікованих робітників. Основою соціального партнерства в освітньому закладі є принцип співробітництва між роботодавцями і педагогічними працівниками училищ,

який реалізується у формах: укладання договорів на підготовку кваліфікованих робітників, проходження виробничого навчання і практики в умовах реального виробництва та працевлаштування, підвищення кваліфікації та стажування майстрів виробничого навчання.

Отже, соціальне партнерство відіграє ключову роль у забезпеченні професійно спрямованого навчання кваліфікованих робітників і є основною формою взаємодії закладу професійної (професійно-технічної) освіти із сучасним виробництвом. Спільна взаємодія адміністрації, педагогічного колективу і здобувачів освіти закладу освіти з роботодавцями сприяє популяризації професій, які є в освітньому закладі, дозволяє вчасно реагувати на пропозиції роботодавців щодо професійно-практичної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, сприяє швидкій адаптації випускників. Аналізуючи інноваційні шляхи соціального партнерства та систему організації практичної підготовки здобувачів освіти Черкащини, основне завдання освітнього закладу у співпраці з роботодавцями регіону – поглиблення зв'язків освітнього процесу з виробництвом та формування здобувача освіти як особистості.

Список використаних джерел

1. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: [монографія] / Колот А. – К. : КНЕУ, 2004. – 230 с.
2. Ляшенко Т.М. Соціальне партнерство: шлях до ринкової держави / Т.М. Ляшенко // Юридичний вісник. – 1999. – № 18. – 6-12 травня.
3. Михеев В.А. Основы социального партнерства: Теория и политика / В.А. Михеев. – М.: Альфа, 2001. – 297 с.
4. Сокур Н.В. Формування соціального партнерства в Україні / Н.В. Сокур // Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць ОРІДУ. – О., 2006. – Вип. 3(27). – С. 254- 258.
5. Українець С. Соціально-трудові відносини в Україні: перспективи законодавчого регулювання / С. Українець // Україна: аспекти праці. – 1998. – № 2. – С. 22-25.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Порохня Н. М., викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ «Черкаське вище професійне училище»

Глобалізаційні процеси, що відбуваються в світі, впливають на всі сфери життєдіяльності людини. Зміни на ринку праці настільки стрімкі, що система освіти не завжди встигає на них реагувати, що спричиняє невідповідність навичок, які отримують випускники навчальних закладів, запитам сучасності. Розвиток технологій також потребує у фахівців різних галузей нових навичок у професійній діяльності.

В усі часи розвиток освіти відбувався під впливом розвитку техніки і технологій. Перша промислова революція почалася у ХУІІІ ст. й ознаменувалася створенням парового двигуна, що дало змогу механізувати виробництво. Друга революція ознаменувалася застосуванням наприкінці ХІХ ст. електроенергії. Що сприяло розвитку масового виробництва. Третя – виникла в 1950-х роках, дала світу електроніку й інформаційні технології, автоматизоване масове виробництво. Нині суспільство на порозі четвертої промислової революції, якій властиві поєднання технологій та усунення меж між фізичними, цифровими й біологічними галузями. Часто четверту промислову революцію називають *епохою штучного інтелекту*.

Серед основних завдань освітнього процесу в закладах освіти має стати розвиток уміння критично мислити, самостійно отримувати інформацію та критично її оцінювати, а не лише накопичувати й запам'ятовувати інформацію.

На думку експертів, в освіті та інших галузях, у тому числі й у бізнесі, нині людині потрібно мати низку спеціальних навичок і компетентностей, які допоможуть знайти своє місце на ринку праці.

Компетенції і навички, які повинна мати сучасна людина

- *Критичне мислення:* вирішення проблем, міркування, аналіз, інтерпретація, узагальнення інформації.

- *Дослідницькі навички і методи.*
- *Креативність:* артистизм, цікавість, уяву, інновації, самовираження.
- *Ініціативність:* наполегливість, самостійна робота, планування, самодисципліна, здатність до адаптації.
- *Комунікація:* навички якісного усного й письмового спілкування, вміння говорити публічно й уважно слухати.
- *Співпраця:* лідерство, робота в команді, віртуальний коворкінг. [2]

Для нової епохи властиві й зміни на ринку праці. Особливістю нової технологічної революції є те, що сфер діяльності людини, де людина могла б бути продуктивнішою, ніж машина, залишається дедалі менше. Експерти прогнозують, що до 2030 року зникне півсотні професій, натомість з'являться 186 нових. Зникнуть такі професії, як: бухгалтер, бібліотекар, архіваріус, юрист-консультант, диспетчер, перекладач, швачка, листоноша, оператор call-центру, охоронець тощо. З'являться агропоніки (фахівці, які адаптуватимуть чималі міста для вирощування сільськогосподарської продукції); утилізатори інформації, спеціальні дієтологи – нанодієтологи й молекулярні дієтологи, доглядальники за людьми похилого віку, оператори 3D-друку у медицині, оператори роботів тощо.

Нині в освіті змінюються пріоритети. Для викладачів – це перехід від передачі знань до створення умов для їх активного засвоєння й отримання практичного досвіду; для учнів – це перехід від пасивного засвоєння знань до активного їх пошуку, практичного осмислення; для керівництва навчальних закладів – це зміни у використанні ресурсів закладу освіти, впровадження принципів сталості й демократизації в управлінні, налагодження діалогу із зацікавленими групами населення.

Інноваційні властивості особистості викладача, необхідні для активного, емоційно забарвленого спілкування учнів одне з одним і з викладачем, інтенсивної міжособистісної взаємодії: гнучкість, щирий інтерес до учня, широта, терпимість, конструктивність, доброзичливість, прийняття особистості учня.

Головною дійовою особою в сучасному освітньому процесі стає учень, який сьогодні вже не сприймає класичні форми і методи навчання, вимагає від педагога працювати по-новому.

Вчені виділили учнів ЗП(ПТ)О з різними рівнями розвитку інтелекту й креативності. Тих що мають:

- високий рівень інтелекту і креативності;
- низький рівень креативності, але високий інтелект;
- низький рівень інтелекту й високий рівень креативності;
- низький рівень інтелекту й творчі здібності.

Більшість учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти належать до двох останніх груп, хоча є випадки, коли навчатися робітничим професіям приходять учні перших двох груп. Їх кількість у такому поділі нерівномірна, а це викликає труднощі в роботі викладача. Одним із способів подолання таких труднощів та водночас модернізації освітнього процесу в ЗП(ПТ)О є впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Концепція сучасного уроку полягає в тому, що учень із «об'єкта» навчання перетворюється на активного учасника освітнього процесу, тобто стає «суб'єктом» навчання. При цьому педагог виступає у ролі організатора самостійної активної пізнавальної діяльності учнів, компетентного консультанта і помічника. Закономірністю навчального процесу є організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів шляхом використання елементів активного (розвиваючого) навчання. Професійна компетентність педагога повинна проявлятися не тільки через безпосереднє формування, розвиток і контроль навчальних досягнень учнів, але через педагогічні уміння проектувати, моделювати, діагностувати і корегувати діяльність учнів з метою надання своїми кваліфікованими діями вчасної допомоги в усуненні ускладнень, які виникають в учнів у процесі навчання.

Соціально-економічні перетворення, які відбуваються в Україні протягом останніх років, потребують модернізації професійної підготовки фахівців у закладах професійної освіти, яка відповідала б актуальним вимогам як

майбутньої фахової, так і суспільної діяльності. В учнів низька мотивація до навчання й подальшого працевлаштування за фахом. Зазначене вимагає пошуку ефективних моделей професійної підготовки, зорієнтованої на особистісний розвиток суб'єктів освітнього процесу, з урахуванням інтеграційних процесів, регіональних особливостей та співпраці з роботодавцями. [1]

Одним з основних критеріїв професійної підготовки кадрів є професійні навички фахівців, які визначають їхню конкурентоспроможність і можливість працевлаштування у європейському економічному просторі.

У концепції реалізації державної політики сфери професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року зазначено, що за експертними даними, найуспішнішими на ринку праці невдовзі будуть фахівці, які вміють навчатися протягом життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями. Отже, потрібна реформа професійної освіти, що зупинить негативні тенденції, перетворить здобуття професійних кваліфікацій на важіль економічного розвитку та конкурентоспроможності України. Одним зі способів є модернізація освітнього середовища, що забезпечує інноваційність, доступність, прозорість, гнучкість і відкритість освітнього процесу. [1]

Список використаних джерел

1. Проект Концепції реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року. URL: <https://bit.ly/2A2foVM>
2. Ковальчук В. Ринок праці: тенденції розвитку професійної (професійно-технічної) освіти. Журнал «Профтехосвіта» №2, 2019

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ) ОСВІТИ

Прохорчук Л. В., *викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ «Жашківський аграрно-технологічний
професійний ліцей»*

Специфіка педагогічних проблем сучасної освіти обумовлена необхідністю набуття майбутнім фахівцем соціально-економічного та професійного досвіду практичної діяльності ще на етапі навчання у навчальному закладі. Формування професійних компетенцій майбутнього конкурентоспроможного фахівця нині вимагає від навчального закладу принципово нового підходу: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій.

В умовах, коли вимоги та потреби ринку праці швидко змінюються, система професійної (професійно-технічної) освіти повинна надавати можливість здобувачам освіти отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку.

На мій погляд, таким вимогам має відповідати сучасна парадигма підготовки робітничих кадрів технічного профілю, що об'єднує використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, формування творчої особистості здобувачів освіти на основі оновлення змісту професійної освіти за допомогою нових дисциплін та ґрунтовної практичної підготовки майбутніх фахівців. Включення до професійної (ПТ) освіти (крім знань, умінь і навичок) нових освітніх термінів – компетентностей, компетенцій, ключових кваліфікацій обґрунтовано у працях відомих європейських науковців ще у середині 80-х років ХХ сторіччя. Нині проблема підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до сприйняття та використання на практиці нових, технічних інструментів та методів сучасного виробництва, особливо актуальна.

Становлення суверенної незалежної України супроводжувалось суттєвими змінами, що передбачали новий тип взаємозв'язку закладів освіти і сучасного виробництва. У той же час, варто зазначити, що формування нової системи професійної (ПТ) освіти в Україні не означає недосконалість попередньої. Зміни у співробітництві освітніх закладів з підприємствами зумовлені передусім потребою у нових висококваліфікованих фахівцях в різних галузях господарства країни в зв'язку з новими методами господарювання.

Головне завдання сучасної професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка кваліфікованих робітників, відповідність їхнього рівня кваліфікації вимогам виробництва, формування компетентностей фахівців, які затребувані на ринку праці.

Окрім того, система освіти України, включаючи професійну (професійно-технічну) освіту, орієнтована на інтеграцію в європейський освітній простір, що вимагає упровадження нових технологій професійної підготовки робітничих конкурентоспроможних кадрів. За таких умов, потрібен новий підхід, що спрямовується на забезпечення неперервності в усіх ланках навчання, створення необхідних умов для доступу кожної людини до оволодіння новими знаннями, цінностями, відносинами, компетенціями і вміннями. Удосконалення професійної підготовки фахівців є нині невід'ємною складовою модернізації професійної освіти в Україні.

Досвід європейських країн засвідчує, що сучасна професійна освіта молоді не лише сприяє, а й є передумовою регіонального розвитку економіки. Кваліфікована та мобільна робоча сила є основою конкурентної економіки, оскільки дає змогу промисловим підприємствам швидко пристосуватись до вимог нових технологій та ринкових тенденцій, і отже, ставати або залишатись конкурентною.

Перспективою освітнього процесу сучасного закладу професійної (професійно-технічної) освіти, на мій погляд, сьогодні може стати суттєве оновлення змісту і методики освіти, включення до навчальних програм управлінських, економічних та правових знань, поглиблене вивчення іноземних

мов та інформаційних технологій. Тільки такі дії сприятимуть досягненню на уроках теоретичного та виробничого навчання творчої співпраці між викладачем та учнем, формуванню професійної компетентності кваліфікованих робітників. Професійна освіта нині вимагає вдосконалення технології навчання та виховання, що базується на використанні обчислювальної техніки, спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення. Стрімкий розвиток сучасних інформаційних засобів безперечно впливає і на систему підготовки робітничих кадрів. Так, за останній час все більше навчальних закладів запроваджує електронну інформаційну навчальну систему як складову нових освітніх інформаційних технологій у навчальному процесі. Така система має суттєві переваги перед традиційними засобами навчання здобувачів освіти.

Застосування інформаційних технологій на заняттях при підготовці майбутніх спеціалістів сприяє важливому підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю, засвоєнню знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій. Сучасні педагогічні програмні засоби дають можливість втілювати в практику індивідуалізацію професійного навчання. Використання на заняттях технології мультимедіа сприяє підвищенню якості професійної підготовки за рахунок поєднання всіх можливих впливів на учнів одночасно графіки, тексту, звуку і зображення.

Не менш важливою особливістю сучасної підготовки конкурентоздатних фахівців є інтегрована система підготовки, яка об'єднує теоретичне навчання здобувачів освіти за певним напрямом з їх професійною діяльністю на підприємствах (організаціях, виробництвах).

Інтегрована система підготовки потребує тісних взаємовідносин з роботодавцями та підприємствами (організаціями, закладами), на замовлення яких проводиться підготовка фахівців.

Для формування у здобувачів освіти необхідних професійних компетенцій під час навчання у професійних ліцеях, за останні роки

оновлюється, як перелік традиційних навчальних предметів, так і їх зміст. Цілеспрямоване набуття знань, умінь та навичок, їх трансформація у компетентності сприяє особистому культурному розвитку, здатності швидко реагувати на вимоги часу. Модернізація навчального процесу направлена на досягнення гарантованих результатів як у межах традиційних форм навчання здобувачів освіти, так і збільшення занять дослідницького характеру, організації пошукової, навчально-пізнавальної діяльності учнівської молоді.

Нині у закладах професійної (професійно-технічної) освіти все більше приділяється увага зростанню методичної майстерності викладачів та майстрів виробничого навчання. Результатом постійної методичної роботи викладачів стають методичні рекомендації, що знаходять впровадження у навчальному процесі в вигляді особистих педагогічних знахідок під час навчального процесу. Стали традицією проведення відкритих уроків, майстер-класів, семінарів-практикумів, на яких поширюється педагогічний досвід по підготовці конкурентоспроможних робітничих кадрів, формування у них професійної компетентності.

Упродовж останніх років в системі підготовки кваліфікованих робітників значна увага приділяється коригуванню й узгодженню робочих навчальних програм, впровадженню інтегрованих форм і методів навчання здобувачів освіти. Уся система навчального матеріалу, що засвоюють учні, зазвичай викладається з урахуванням професійного спрямування.

Професійно-практична підготовка здобувачів освіти здійснюється в лабораторіях, майстернях, на тренажерах, на виробництві під час практики. Здобувачі освіти беруть безпосередньо участь у процесі реального виробництва та наданню послуг відповідно до профілю майбутньої професії. Мета професійно-практичної підготовки (ППП) – практичне застосування отриманих знань, формування професійних компетенцій. Виробнича практика є складовою частиною навчального плану і є обов'язковою для кожного учня. Конкретний зміст професійної практичної підготовки визначається для кожного семестру навчання у відповідності до кваліфікаційних вимог, що знаходять відображення

у змісті навчальних планів і програм за певною спеціальністю, а також у відповідності до специфіки підприємства, на якому учень проходить практику.

Якісне надання освітніх послуг та конкурентоспроможність системи професійної(професійно-технічної) освіти залежить від впровадження в освітній процес сучасних, інноваційних методик навчання, залучення підприємств та роботодавців до підготовки фахівців, і таким чином дозволяє забезпечити потреби в кваліфікованих знаннях, навичках, компетенціях, а також вирішує проблему працевлаштування випускників.

Висновки

Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у навчальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти повинна приділятися розвитку особистості здобувача освіти, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по-новому.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.

Скрипник В. С., *заступник директора з НР ДНЗ «Черкаський професійний автодорожній ліцей»*

На сьогодні, необхідно застосувати такі форми та методи контролю, які б усунули негативні моменти в навчанні, сприяли підвищенню навчальної мотивації і навчальної самостійності учнів ЗП(ПТ)О. Контроль знань дає можливість: дізнатися про наявність прогалин у знаннях учнів (оскільки вони є і прогалинами в діяльності педагога, то він має можливість дізнаватися про свої особисті недоліки); виявити помилкове або неточне розуміння вивченого; перевірити повноту знань, усвідомленість і міцність їх засвоєння, уміння їх застосовувати; засвоїти динаміку успішності; привчити учнів до самоконтролю і раціональної організації праці; стимулювати розумову активність учнів; виробити в них навички синтезування і систематизації навчального матеріалу; привчити учнів до наполегливості й відповідальності в навчальній діяльності; забезпечити оперативний зовнішній і внутрішній зворотний зв'язок у навчанні; визначити продуктивність використання педагогом навчального посібника, методу чи прийому навчання; зіставити ефективність праці викладачів, оцінити роботу навчального закладу за якістю навчання і підготовки спеціалістів. Для закладів професійної освіти завдання контролю якості навчальних досягнень учнів ускладняється тим, що необхідно перевіряти не тільки теоретичну, але й практичну підготовку учнів, а це значно підвищує загальний обсяг заходів контролю навчальних досягнень і відповідно ускладнює саму процедуру контролю.

Тому перед педагогами професійного навчання стоїть задача опанувати методика оцінювання рівнів НДУ, та ще й опанувати її в режимі вимушеного дистанційного навчання. Традиційні способи оцінювання недоступні, як зрозуміти, чи вивчив учень навчальний матеріал, чи зрозумів його?

Які методи найкращі ? *Оптимальними є ті, до яких готовий викладач та його учні.*

Звісно, найкраще, якщо викладач може проводити оцінювання в режимі онлайн або на дистанційних платформах, де є відповідна функція та інструментарій.

Отримання навчальних матеріалів та спілкування між учасниками дистанційного навчання забезпечується через передачу відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі. Це можуть бути письмові роботи (самостійні і контрольні, перекази, зокрема й окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також навчальний проєкт, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо.

Роботи можуть збиратися також в учнівському портфоліо. За потреби, завдання учнів можна контролювати через будь-який месенджер, що має відеозв'язок (Zoom, Skype тощо).

З різними можливостями отримання зворотного зв'язку можна ознайомитись на платформах дистанційного навчання.

Платформа Moodle – безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії викладача, учнів та адміністрації закладу освіти. Зокрема, дає можливість:

- представляти навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, вебсторінка; урок як сукупність вебсторінок із можливим проміжним виконанням тестових завдань);
- здійснювати тестування та опитування учнів із використанням запитань закритого (множинний вибір правильної відповіді та співставлення) і відкритого типу;
- виконувати завдання учнями з можливістю пересилати відповідні файли.

Крім того, система має широкий спектр інструментів моніторингу навчальної діяльності учнів. Наприклад, щодо загального часу роботи учня з

конкретним навчальним курсом, відповідними темами або складовими елементами навчального матеріалу, загальної успішності учня або групи під час виконання тестових завдань тощо.

Хмарні сервіси ([Office365](#), Google) для спільної роботи учнів та викладача.

Хмарний сервіс [Google-диск](#) надає можливості створювати багатофункціональне користувацьке середовище, продуктивне та зручне для учнів та педагогів, для обміну файлами, структурування і збереження їх в одному місці.

[Google-форма](#). Можна збирати відповіді учнів і потім проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

Анкетування. Для проведення поточного контролю під час дистанційного навчання зручно використовувати різноманітні анкети. Анкета – достатньо гнучкий інструмент, оскільки питання можна ставити безліччю різних способів. У дистанційній освіті після освоєння кожної теми можна використовувати анкети, в яких учень сам оцінює свої результати навчання за такими показниками:

- зрозумів / зрозуміла, можу вирішити самостійно;
- зрозумів / зрозуміла можу вирішити з підказкою;
- не зрозумів / не зрозуміла, не можу вирішити.

У разі неможливості застосовувати названі вище платформи, можна використовувати Viber або інші зручні месенджери.

Інструменти спілкування в дистанційному навчанні

Електронна пошта – це стандартний сервіс інтернету, що забезпечує передавання повідомлень, як у формі звичайних текстів, як і в інших формах (програмах, графіці, звуках, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді. У системі освіти електронна пошта використовується для організації спілкування викладача й учня, а також учнів між собою.

Форум – найпоширеніша форма спілкування викладача й учнів у дистанційному навчанні. Кожний форум присвячений якійсь проблемі або темі.

Модератор форуму реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи запитаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією.

Чат – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного спілкування людей через інтернет. Є кілька різновидів чату: текстовий, голосовий, аудіовідеочат. Найбільш поширений – текстовий. Голосовий чат дозволяє спілкуватися за допомогою голосу, що важливо під час вивчення іноземної мови в дистанційній формі.

Відеоконференція – це конференція в онлайн-режимі. Вона проводиться у визначений день і в призначений час. Це – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у “віддалених класах”, коли учні і педагог перебувають на відстані. Отже, обговорення й ухвалення рішень, дискусії, захист проєктів відбуваються в режимі реального часу

Блог – форма спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей. Блог можна використовувати під час навчання мови в колективі.

Середовище [Classroom](#) дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео, текстову та графічну інформацію, різні додатки Google. Викладач має можливість контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання.

Соціальні мережі та месенджери дозволяють створювати закриті групи, чати, теми, завдань, проблем, інформації.

Обирати Вам!

ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ КОНСПЕКТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Соболевська О. М., *викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ "Черкаський професійний автодорожній ліцей"*

Опорний конспект - будь-яка наочна конструкція, яка складається з позначень розташованих певним чином, які несуть певну інформацію.

Викладачі відносяться до використання опорних конспектів по-різному. Одні вважають, що опорні конспекти - оптимальний засіб вирішення мало не всіх проблем гуманітарної освіти, інші вважають, що робота з конспектами веде до схематизації знань і уявлень, що подібні способи передачі інформації неприйнятні в викладанні гуманітарних предметів.

Використання опорних конспектів трактується як прояв творчої педагогіки, але при цьому викладачеві нав'язуються алгоритми роботи. Дуже часто опорний конспект, покликаний бути наочною конструкцією, що дозволяє швидко передати і сприйняти інформацію, перетворюється в заплутану шараду. За допомогою опорного конспекту намагаються вирішити завдання, які таким чином вирішувати неможливо або недоцільно. Подолання цих протиріч здатне зробити роботу з опорним конспектом прийнятною і ефективною для кожного викладача. Слід тільки визначитися, як же повинен виглядати і використовуватися опорний конспект.

Перш за все, слід чітко визначити сферу застосування опорного конспекту, головна і безперечна перевага якого - ефективна передача інформації. Опорний конспект необхідно застосовувати за прямим призначенням, не приписуючи йому властивостей універсального засобу навчання. Викладач, який використовує опорні конспекти свідомо допускає явне переважання ілюстративно-пояснювального викладу матеріалу. Необхідно також мати на увазі, що опорний конспект повинен бути не тільки лаконічним, структурованим, виразним, але і динамічним, багаторівневим.

Опорний конспект потрібен не сам по собі, а для того, щоб передати певний зміст. Тому єдиного алгоритму роботи з опорним конспектом при вивченні різних тем, при викладанні в різних групах на різних спеціальностях бути не може. Варіанти використання опорного конспекту визначаються перевагами викладача, рівнем підготовки групи, а так само завданнями, які ставить викладач. Отже, для того, щоб опорний конспект став ефективним методичним засобом, необхідно змінити саму концепцію конспекту.

Опорний конспект повинен бути опорною, наочною конструкцією, яка містить сигнали, що допомагають швидко отримати інформацію з пам'яті. Важливо щоб основа опорного конспекту була зрозуміла кожному з першого погляду, а сигнали легко сприймалися тими, хто їх використовує, перетворює в слова. Одним з найважливіших принципів опорного конспекту повинна бути його читаність. Інший принцип, який обов'язково потрібно враховувати в опорному конспекті - динамічність.

Щоб показати події і явища в розвитку, щоб зобразити процеси, необхідно використовувати позначення, що передають характер дій і відносин. Наступний принцип - багаторівневність. Традиційні конспекти внутрішньо обмежені, все ж таки кожен з конспектів можна розгорнути, написавши додаткові опорні конспекти до окремих позначень або до змістових блоків.

Не менш важливою ланкою в роботі з опорним конспектом - є складання формули теми. Формула пропонується викладачем або виводиться учнями самостійно в міру засвоєння змісту за наступною схемою:

- а) визначення від 3 до 10 провідних понять;
- б) співвіднесення виділених понять з позначеннями;
- в) визначення головного поняття, що визначає основну ідею теми;
- г) розміщення визначень або слів навколо головного.

Формула повинна бути виразною, яскравою. Ще однією складовою опорного конспекту є ключові слова. Список ключових слів може служити докладним планом, а при необхідності слова уточнюються і трансформуються в поняття.

Як правило система роботи з опорним конспектом ділиться на два основних етапи:

1) Робота в аудиторії під безпосереднім керівництвом викладача, по ходу засвоєння нового матеріалу.

2) Додаткові відомості під час самостійної роботи з конспектом, коли він розширюється, розкривається, доповнюється новими ключовими словами і поняттями.

У свою чергу на першому етапі виділяють кілька стадій роботи з опорним конспектом:

а) постановка цілей, завдань, засвоєння позначень;

б) визначення основних елементів опорного конспекту. Складання конспекту по ходу пояснення нового матеріалу;

в) робота з ключовими словами;

г) складання формули конспекту.

Це тільки приблизна схема роботи, в яку кожен викладач може вносити свої зміни і поправки.

Характер використання опорного конспекту визначається як специфікою його змісту, так і особливостями особистості викладача, здобувачів освіти. Якщо творчій діяльності здобувачів освіти передують систематичний виклад матеріалу на основі опорного конспекту, ми зможемо досягти кілька найважливіших цілей освіти: забезпечити швидке та тривале засвоєння інформації та створити умови для самостійної діяльності здобувачів освіти.

ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗП(ПТ)О

Соболєва С. В., доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква Київської обл.)

Найважливіша риса сучасного педагога - уміння та бажання вчитись, не зупинятись на досягнутому, завжди шукати новизну. Адже людина, яка цікавиться всім, що її оточує, не подаватиме «суху теорію», а зробить кожний урок цікавим і пізнавальним. Модель сучасного викладача передбачає готовність до застосування нових освітянських ідей, здатність постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку. Ці якості формуються у щоденній педагогічній праці. І це, мабуть, єдине, чим можна завоювати повагу та прихильність здобувачів освіти і досягти головної мети своєї роботи – навчити.

В умовах інформаційного суспільства стає обов'язковим отримання знань упродовж усього життя людини. Тому перед сучасною освітою постає завдання: сформувати у здобувачів освіти такі вміння, які б надали їм змогу вільно орієнтуватися в інформаційних потоках, здійснювати пошук та опрацювання даних і відомостей, самостійно конструювати раціональні алгоритми в роботі з інформацією, застосувати ці алгоритми та прийоми в самостійній діяльності та продуктивно використовувати набуті знання і вміння як в особистих, так і в соціально значущих цілях.

Оволодіння інформацією, способами її отримання, обробки і використання за допомогою сучасних комп'ютерних засобів – необхідна умова успішного входження людини в інформаційне суспільство. Саме тому навчання повинне забезпечити формування умінь організовувати власну інформаційну діяльність і планувати її результати. Крім того робота здобувачів в такому варіанті діяльності, як веб-квест, урізноманітнить навчальний процес, зробить

його живим і цікавим. Веб-квест є одним з популярних і сучасних видів освітніх Інтернет-технологій. Web-квест – це сучасна технологія, яка основана на проектному методі навчання, що включає пошукову діяльність здобувачів освіти з чіткими вказівками викладача із застосуванням нових інформаційно-комунікаційних засобів.

При використанні веб-квесту у навчанні підвищується мотивація здобувачів до вивчення дисципліни, з одного боку, і до використання комп'ютерних технологій у навчальній діяльності, з іншого. Веб-квест являє собою не простий пошук інформації в мережі, адже здобувачі освіти, працюючи над завданням, збирають, узагальнюють інформацію, роблять висновки. Крім того учасники веб-квесту вчаться використовувати інформаційний простір мережі Інтернет

Найхарактернішою ознакою такого способу пізнання є те, що активними співтворцями освітнього процесу стають самі здобувачі. Кожен з них долучається до співпраці в колективній, груповій діяльності. Педагог і здобувач стають рівноправними, рівнозначними суб'єктами освітнього процесу. Під час такого спільного пошуку здійснюється обмін думками, знаннями, способами діяльності, внаслідок чого відбувається рефлексія, оцінювання здобутих результатів.

Quest в перекладі з англійської мови - тривалий цілеспрямований *пошук*, який може бути пов'язаний з пригодами або грою. Під терміном веб-квест (від англійського web+quest, пошук в павутині) розуміють процес пошуку інформації на визначену тему в інформаційному просторі.

Вперше модель *web-квесту* була представлена викладачем університету Сан-Дієго Берні Доджем у 1995 р. Сьогодні ця технологія використовується як найбільш вдалий спосіб використання Інтернету на уроках. *Веб-квест* – це технологія орієнтована на учнів, занурених у процес навчання, яка розвиває їх критичне мислення.

Веб-квест містить такі основні елементи:

- вступ, у якому обов'язково вказуються терміни проведення роботи і надається вихідна ситуація або завдання;
- посилання на ресурси мережі, у яких міститься необхідний для веб-квесту матеріал: електронні адреси, тематичні форуми, книги або методичні посібники з бібліотечних фондів;
- поетапний опис процесу виконання завдання з поясненням принципів обробки інформації, додатковими супровідними питаннями, причинно-наслідковими схемами, таблицями, діаграмами, графіками та ін.;
- висновки, які мають містити приклад оформлення результатів виконання завдання або їх презентації, шляхи подальшої самостійної роботи із зазначеної теми і галузі практичного застосування отриманих результатів і навичок.

На першому етапі викладач проводить підготовчу роботу, знайомить здобувачів із темою, формулює основну проблему.

Завдання веб-квесту є окремими блоками питань і переліками адрес в Інтернеті, де можна отримати необхідну інформацію. Питання сформульовані таким чином, щоб при відкритті сайту здобувач розумів принципи для відбору матеріалу, виділення головного з усієї інформації, яку він знаходить. Ця стадія веб-квесту має найбільший розвивальний потенціал: при пошуку відповідей на поставлені питання удосконалюється критичне мислення, уміння порівнювати і аналізувати, класифікувати об'єкти і явища, мислити абстрактно. Певне керування процесом з боку викладача може проводитися через надання списку запитань, поширення прикладів, схем.

Наступним є етап оформлення результатів, у межах якого відбувається осмислення проведеного дослідження. Обговорення результатів роботи над веб-квестом можна провести у вигляді конференції, щоб здобувачі освіти мали можливість продемонструвати власний практичний доробок. На цьому етапі розвиваються такі риси особистості як відповідальність за виконану роботу, самокритика, взаємопідтримка і уміння виступати перед аудиторією.

Можна практикувати розміщення результатів роботи над веб-квестом в мережі Інтернет на спеціалізованих сайтах, таким чином досягаючи трьох цілей: учні розуміють, що завдання є матеріальним і високотехнологічним; вони отримують аудиторію, зацікавлену у результатах їх праці; у них з'являється можливість зворотного зв'язку з боку аудиторії.

Завершальним етапом є оцінювання, однак обов'язковим для веб-квесту є попереднє (до початку роботи) оголошення його критеріїв. Критерії оцінки можуть бути різними (за часом презентації, оригінальністю, новаторством та інше). В оцінці підсумовується досвід, який був отриманий здобувачем при виконанні самостійної роботи за допомогою технології веб-квест. У завданнях з деяких тем логічним є включення до заключної частини риторичних питань, які стимулюватимуть активність пошукової роботи.

При підготовці та проведенні такого уроку важливо чітко усвідомити роль кожного учасника освітнього процесу та розподілити їх обов'язки для досягнення максимальної ефективності.

Список використаних джерел

1. Желізняк Л. Д. Технологія «Веб-квест» на уроках інформатики [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30734/
2. Ільченко О. В. Використання web-квестів у навчально-виховному процесі [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30113/
3. Кадемія М. Ю. Сутність і зміст технології веб-квест. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2012. № 29. С. 380–387.
4. Квест. Вікіпедія – вільна Інтернет-енциклопедія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%CA%E2%E5%F1%F2>

ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

*Арестова І. В., старший викладач кафедри методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського
інституту неперервної професійної освіти
(м. Біла Церква Київської обл.)*

У сучасній професійно-технічній освіті одним із завдань є пошук ефективних шляхів і засобів розвитку особистості здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Впровадження у педагогічну практику ігрових методів дає змогу активізувати діяльність майбутніх фахівців. Важливим є те, щоб здобувачі освіти не просто отримували певні знання, а й розвивали всі рівні своєї активності, насамперед, комунікативну активність, бо саме спілкування впливає на різнобічне формування особистості підлітків як майбутніх кваліфікованих робітників. Цьому сприяє ігрове навчання, тому що гра є природною діяльністю для дитини, в якій вона отримує широкі можливості для виявлення своєї особистісної активності, творчості, демонстрації власних потенційних можливостей. У сучасних ЗП(ПТ)О ігрові методи навчання використовуються як окремий елемент, невелика частина уроку. Для сучасної системи освіти імітаційно-ігрові форми важливі перш за все тим, що вони істотно впливають на об'єм, глибину та свідоме засвоєння навчального матеріалу, формування у здобувачів освіти нестандартного мислення, свободи вибору, потреби й готовності до інноваційної діяльності. [3]

Ігрове середовище спонукає здобувача освіти до вияву «надситуативної активності», коли він виходить за межі того, що об'єктивно вимагає від нього певна роль, і на основі ініціативно-творчого підходу продукує нові ідеї, способи вирішення професійних завдань тощо. Застосування дидактичних ігор сприяє перетворенню здобувача освіти із об'єкта навчання в суб'єкта професійно спрямованої праці, що викликає його цілеспрямовану діяльність та творчу участь у самостійному формуванні професійної компетентності Використання

ігор розвиває пізнавальний інтерес до предмету, активізує навчальну діяльність, сприяє становленню творчої особистості. [1, 2].

В якості прикладу для перевірки знань здобувачів освіти з фахового предмету можна провести інтелектуально-розважальну гру брейн-ринг. Назвати цю гру можна, наприклад, «Ерудований фахівець» (замість слова «фахівець» - вказати спеціальність). Сама ідея гри брейн-ринг належить одеському клубу інтелектуальних ігр «Ерудит».

Мета проведення:

- *навчальна:* перевірити рівень знань здобувачів освіти із фахової спеціальності;
- *розвиваюча:* розвивати пізнавальні інтереси до предметів професійної спрямованості, логічне мислення, пам'ять, увагу;
- *виховна:* вміння працювати у колективі, висловлювати свою думку, впевненість у своїх силах, толерантність.

Обладнання:

- ✓ відповідна комп'ютерна техніка;
- ✓ мультимедійний екран для демонстрації презентацій, які слід обов'язково підготувати заздалегідь.

Оформлення: 2 столи, біля кожного по 5 стільців; на одному столі стоїть лампа одного кольору, на другому – іншого, які виконуватимуть сигнальну функцію і будуть використовуватися гравцями при відповіді на запитання гри.

Вид діяльності: ціннісно-орієнтаційна з елементами художньо-творчої.

Правила гри: гра являє собою 35 запитань, які поєднують в собі основи предметів професійної спрямованості. Їх заздалегідь підбирає викладач. Усі питання поділені на 3 рівні складності. За відповідь на складніше запитання команда отримує більшу кількість балів. Для відповіді на кожне запитання дається 1 хв.

Гру проводить ведучий.

На самому початку представляються члени журі в кількості трьох чоловік.

Створюються дві команди гравців, які одночасно відповідають на одне запитання, яке оголошує ведучий.

Причому команда, яка правильно відповіла першою, позбавляє суперника можливості дати відповідь на це ж запитання. Коли відповідь готова, команда вмикає лампу на столі і обговорення закінчується. Відповідь, яка прозвучала вголос до того, як було задане питання до кінця, вважається невірною. У разі підказки від глядачів - питання знімається. Якщо жодна з команд не дала правильної відповіді вони втрачають по 1 балу.

Перемагає команда, яка набрала більшу кількість балів.

В кінці журі проводить підрахунки і оголошує команду-переможця. [4]

Отже, ігрові форми і методи дають змогу майбутнім фахівцям отримати необхідні теоретичні знання стосовно норм і правил успішної комунікативної діяльності, набути обов'язкові уміння та навички продуктивного спілкування, орієнтуватися у різних ситуаціях, прогнозувати результати свого та чужого спілкування. Гра служить підвищенню ефективності професійно-технічної освіти, дозволяє моделювати майбутню самостійну професійну діяльність, а також розвиває творчий потенціал здобувача освіти у ЗП(ПТ)О.

Список використаних джерел

1) Ковальчук В. І. Методичні рекомендації щодо застосування ігрових технологій в процесі викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Київ : видавничо-редакційний відділ НУБІП України, 2017. 56 с.

2) Ковальчук В. І., Федотенко С. Р. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12/97.pdf>. (дата звернення: 03.05.2020)

3) Слатвінська О. А. Технологія імітаційно-ігрового навчання при вивченні спецпредметів в ПТНЗ аграрного профілю. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/106609/1/14slatvinska.pdf>. (дата звернення: 30.04.2020).

4) https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/17751/

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«СИСТЕМА ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ І РЕМОНТ МАШИН»
В АГРАРНОМУ ЛІЦЕЇ**

Філіповський М. Й., *викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ «Жашківський аграрно-технологічний
професійний ліцей»*

Відомо що «народження» машин відбувається в два етапи:

– інтелектуальне створення машин (дослідження, проектування), яке починається з вивчення вимог до нової машини і закінчується докладною розробкою проекту, технології виготовлення машини і майбутніх експлуатаційних якостей;

– фізичне створення машин, тобто їх виробництво.

Розмежування «народження» машин на інтелектуальний і фізичний етапи є особливо важливим з погляду з'ясування принципових питань і значення ремонту та технічного обслуговування машин, оскільки вказує на те, що під час ремонту і технічного обслуговування не тільки можлива, але й безумовно необхідна як інтелектуальна (нове проектування, вдосконалення), так і фізична (відновлення працездатності машин, що відмовили) репродукція машин.

Після виготовлення починається практичне використання машин, експлуатація, тобто досягнення тих цілей, для яких і були створені ці машини. Експлуатація складається з двох чітко розмежованих інтервалів, які чергуються: роботи машини і технічного обслуговування та ремонту цієї машини.

Навчальна дисципліна *«Система технічного обслуговування і ремонту машин»* є нормативною і входить до циклу професійно-технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни – підготувати учнів в області загальних основ експлуатації і технічного обслуговування машин для забезпечення високого технічного рівня, безпеки та максимальної ефективності їх виробничого використання.

У результаті вивчення дисципліни учень повинен *знати*: основні прийоми виконання робіт з розбирання простих вузлів сільськогосподарських машин і тракторів; призначення і правила застосування простого слюсарного та контрольно-вимірювального інструменту, кріпильних деталей; найменування та маркування металів, мастил, мийних складів, палива, змазок; призначення, будову, принцип дії, правила послідовного розбирання на вузли та підготування до ремонту сільськогосподарських машин, комбайнів і тракторів; призначення і правила застосування найбільш поширених універсальних та спеціальних пристосувань і середньої складності вимірювальних інструментів; призначення і застосування охолоджувальних та гальмових рідин, мастил, палива; механічні властивості матеріалів, які обробляє; основи знань про допуски і посадки, якості (класи точності), параметри шорсткості (класи чистоти оброблення); основи електротехніки і технології металів в обсязі роботи, яку виконує; будову сільськогосподарських машин, устаткування, обладнання комбайнів і тракторів, які обслуговуються; призначення та взаємодію їх основних вузлів і деталей; технологічну послідовність розбирання, ремонту, складання машин та устаткування; методи виявлення та способи усунення дефектів у роботі машин і окремих агрегатів, технічні умови на випробування, регулювання та приймання вузлів та механізмів після ремонту; основні властивості матеріалів, які обробляє; будова універсальних, складних пристосувань і середньої складності контрольно-вимірювальних інструментів; допуски і посадки; якості (класи точності) і параметри шорсткості; електротехнічні матеріали і правила зрощування, зпаювання та ізоляції проводів.

Вміти. Розбирати прості вузли сільськогосподарських машин і тракторів. Обпилювати зовнішні і внутрішні поверхні, зачищати задирки у деталей. Рубати метал вручну. Різати заготовки з прутка, листа і труб ручними ножицями, ножівками. Готувати вироби під зварювання та зачищати після зварювання. Промивати, очищати та змащувати деталі машин. Мити та зливати мастило з машин. Очищати машини і трактори від бруду. Брати участь у ремонті простих машин під керівництвом слюсаря більш високої кваліфікації;

розбирати сільськогосподарські машини, комбайни і трактори, готувати їх до ремонту; ремонтувати, складати прості з'єднання і вузли сільськогосподарських машин, комбайнів і тракторів із заміною окремих частин і деталей; знімати і встановлювати освітлювальну арматуру; виконувати слюсарне оброблення та підганяння деталей за 12-14 квалітетами (5-7 класами точності); виконувати роботи з використанням пневматичних і електричних інструментів та на свердлильних верстатах; нарізати різьби мітчиками і плашками; брати участь у ремонті машин середньої складності під керівництвом слюсаря більш високої кваліфікації; ремонтувати, складати і регулювати вузли і агрегати середньої складності сільськогосподарських машин, комбайнів, тракторів із заміною окремих частин і деталей; складати прості і середньої складності сільськогосподарські машини, комбайни, трактори на колісному ході та здавати їх відповідно до технічних умов; ремонтувати; проводити технічне обслуговування та регулювання простих машин і обладнання тваринницьких ферм і комплексів; розбирати агрегати електрообладнання і прилади; виконувати слюсарне оброблення і пригонку деталей за 11 – 12 квалітетами (4-5 класами точності); з'єднувати та паяти проводи, виготовляти і замінювати пошкоджені ділянки.

Загальнопрофесійні вимоги. Повинен знати і застосовувати на практиці: раціонально і ефективно організовувати працю на робочому місці; додержуватися норм технологічного процесу; не допускати браку в роботі; знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці та навколишнього середовища, додержуватися норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт; використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо); знати інформаційні технології.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при складанні контрольної роботи у письмовій формі.

СУЧАСНИЙ УРОК У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Цибулько О. Л., викладач професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ «Канівське ВПУ»

Сучасний урок – це далеко не одноманітна, а єдина структурно-змістова схема. Тому кожний конкретний учитель визначає для себе ті форми роботи, які для нього найприйнятніші, відповідають тій парадигмі, якій він віддає перевагу в роботі. Саме урок – те місце, де відбуваються основні процеси навчання, виховання й розвитку особистості.

Урок – це логічно закінчений, цілісний, обмежений певними рамками відрізок освітнього процесу. Водночас – це дзеркало загальної педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального скарбу, показник його кругозору, ерудиції.

За попередні роки змінилося багато педагогічних цінностей. З'явилися не тільки нові завдання, а й нові засоби навчання. Головне, що сьогодні урок розглядають не тільки як діяльність викладача чи як форму навчання, а й як діяльність учня, інакше кажучи, вміння.

Сучасний урок суттєво відрізняється від своїх попередників. У його основі лежить такий підхід до навчання, який зорієнтований на розвиток особистості кожного учня. І якщо раніше педагог просто давав нові знання учням, то тепер він зобов'язаний так організувати навчальний процес, щоб учень сам дійшов потрібного висновку.

1. Особистісно орієнтована освітня технологія

Термін "особистісно орієнтоване навчання" означає досвід життєдіяльності, набутий дитиною до школи в конкретних умовах сім'ї, соціокультурного оточення, в процесі сприймання і розуміння нею світу людей і речей.

Технологізація особистісно орієнтованого освітнього процесу передбачає спеціальне конструювання навчального матеріалу, методичних рекомендацій до його застосування, типів навчального діалогу, форм контролю за особистісним розвитком учня в ході навчально-пізнавальної діяльності. Тільки при реалізації принципу суб'єктивності освіти можна говорити про особистісно орієнтовані технології.

Головні вимоги до особистісно орієнтованих технологій можна сформулювати наступним чином:

- навчальний матеріал повинен забезпечувати виявлення змісту суб'єктивного досвіду учня, включаючи досвід його попереднього навчання;

- виклад знань викладачем повинен бути спрямованим не тільки на розширення обсягу, структурування, інтегрування, узагальнення предметного змісту, а також на постійне перетворення набутого суб'єктивного досвіду учнів з науковим змістом здобутих знань;

- активне стимулювання учня до самооцінки освітньої діяльності, зміст і форми якої повинні забезпечувати учневі можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження в ході оволодіння знаннями;

- конструювання та організація навчального матеріалу, який дає змогу учневі вибирати його зміст, вид та форму при виконанні завдань, розв'язуванні задач тощо;

- виявлення та оцінка способів навчальної роботи, якими користується учень самостійно, стійко, продуктивно;

- необхідно забезпечувати контроль і оцінку не тільки результату, а й головним чином процесу учіння;

- освітній процес повинен забезпечувати побудову, реалізацію, оцінку навчання (учіння) як суб'єктивної діяльності.

3. Вимоги та структура сучасного уроку.

Основні вимоги до уроку

Сформулюємо основні вимоги до особистісно орієнтованого уроку:

- пріоритет особистості учня в організації освітнього процесу;

- орієнтація та процес навчання;
- орієнтація на особистісні досягнення учнів;
- створення емоційно-актуального фону уроку;
- чітке визначення освітніх, виховних і розвивальних завдань уроку;
- раціональна єдність словесних, наукових і практичних методів навчання;
- використання активних методів навчання;
- зв'язок з раніше вивченим, досвідом, набутим учнем;
- формування вмінь учнів самостійно здобувати знання і застосовувати їх на практиці;
- заохочення прагнень учнів знаходити свій спосіб роботи з навчальним матеріалом.

Засоби досягнення мети

Метою особистісно орієнтованого уроку є створення умов для виявлення пізнавальної активності учнів. Засобами досягнення вчителем цієї мети можуть бути:

- використання різноманітних форм і методів навчальної діяльності, які дозволяють розкрити суб'єктний досвід учнів;
- створення атмосфери зацікавленості кожного учня в результатах роботи всього класу;
- стимулювання учнів до висловлювань, використання різних способів виконання завдань без побоювань помилитися, отримати хибну відповідь тощо;
- використання протягом уроку дидактичного матеріалу, який дозволяє учневі обрати найбільш значущі для нього вид та форму змісту навчального матеріалу;
- оцінка досягнень учня протягом усього процесу його діяльності, а не тільки за кінцевим результатом;
- заохочення прагнень учня знаходити свій спосіб роботи, аналізувати протягом уроку роботи інших учнів, вибирати та освоювати найбільш раціональні з них;

- створення на уроці педагогічних ситуацій спілкування, які б дозволяли кожному учневі виявляти ініціативу, самостійність, виборність у способах роботи, створення обстановки для природного самовираження учня.

Виділення загальних завдань та засобів організації особистісно зорієнтованого уроку має бути конкретизоване викладачем у залежності від призначення уроку, його тематичного змісту. Для того щоб бути суб'єктом навчальної діяльності, учень має оволодіти її етапами: Орієнтація - Визначення мети - Проектування - Організація - Реалізація - Контроль - Оцінка.

Загально-педагогічні вимоги до уроку

1. Пріоритет особистості учня в організації освітнього процесу.
2. Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів.
3. Орієнтація на процес навчання.
4. Орієнтація на особистісні досягнення учнів.
5. Тривимірне навчання.
6. Створення емоційно-актуального фону уроку.
7. Педагогічний такт і культура мови.
8. Пізнавальна самостійність учнів.
9. Чітке визначення освітніх, виховних і розвиваючих завдань уроку.
10. Безперервний поступ.

Дидактичні вимоги до уроку:

1. Раціональне використання кожної хвилини уроку.
2. Раціональна єдність словесних, наукових і практичних методів навчання.
3. Використання активних методів навчання.
4. Зв'язок з раніше вивченим, досвідом, набутим учнем.
5. Формування вмінь учнів самостійно здобувати знання і застосовувати їх на практиці.
6. Індивідуалізація, диференціація та інтенсифікація навчального процесу.
7. Використання на рівні з предметами, що традиційно склалися, комплексних дисциплін.

8. Використання сценарних варіантів уроків, які забезпечуються різноманітними носіями інформації.

9. Заохочення прагнень учнів знаходити свій спосіб роботи з навчальним матеріалом.

10. Організоване закінчення уроку.

Психологічні вимоги

1. Врахування психологічних особливостей кожного учня.
2. Нормальний психічний стан і стійкий настрій вчителя і учнів.
3. Розумна вимогливість і доброзичливість педагога до учнів.
4. Педагогічна етика і психологічний такт.

Гігієнічні вимоги

1. Температурний режим.
2. Норми освітлення.
3. Провітрювання.
4. Відповідність нормативам меблів.
5. Чергування видів навчальної роботи і різноманітність методів навчання.

Самоаналіз уроку

- Місце даного уроку в темі;
- специфіка уроку;
- тип уроку;
- реалізація навчальної, розвиваючої, виховної мети уроку;
- розподіл навчального часу;
- використані методи навчання;
- використані форми навчання;
- здійснення диференційованого підходу до навчання;
- організація контролю за засвоєнням знань, умінь і навичок;
- використання навчально-матеріальної бази кабінету;
- психологічний клімат на уроці.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ MyTest В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Шинкаренко К. В., *майстер виробничого навчання Державний навчальний заклад «Черкаський професійний ліцей»*

Тест (від англійського test - «випробування», «перевірка») - стандартизовані, короткі, обмежені в часі випробування, призначені для встановлення кількісних і якісних індивідуальних відмінностей.

Одне з міркувань, покладених в основу створення тестів - мати інструмент швидкого і відносно точного оцінювання великих контингентів випробуваних.

Тестування в педагогіці виконує три основні взаємопов'язані функції діагностичну, навчальну і виховну:

- Діагностична функція полягає у виявленні рівня знань, умінь, навичок учня. Це основна, і найочевидніша функція тестування. За об'єктивності, широті і швидкості діагностування, тестування перевершує всі інші форми педагогічного контролю.

- Навчальна функція тестування полягає в мотивуванні учня до активізації роботи по засвоєнню навчального матеріалу. Для посилення навчальної функції тестування, можуть бути використані додаткові заходи стимулювання студентів, такі, як роздача викладачем примірних переліку питань для самостійної підготовки, наявність в самому тесті навідних запитань і підказок, спільний

- Виховна функція проявляється в періодичності та неминучості тестового контролю. Це дисциплінує, організовує і направляє діяльність учнів, допомагає виявити і усунути прогалини в знаннях, формує прагнення розвинути свої здібності.

Тестування - більш справедливий метод, який ставить всіх учнів в рівні умови, як в процесі контролю, так і в процесі оцінки, практично виключаючи суб'єктивізм викладача.

Актуальним напрямом сучасної організації тестового контролю є індивідуалізація контролю, що призводить до значної економії часу тестування. Основні витрати при тестуванні припадають на розробку якісного інструментарію, тобто мають разовий характер. Витрати ж часу на проведення тесту значно нижче, ніж при письмовому або усному контролі.

MyTest це система програм - програма тестування учнів, редактор тестів і журнал результатів - для створення і проведення комп'ютерного тестування, збору та аналізу результатів, виставлення оцінки за вказаною в тесті шкалою.

Програма легка і зручна у використанні. Всі учні швидко і легко освоюють її.

Для створення тестів є дуже зручний редактор тестів з дружнім інтерфейсом. Будь який викладач-предметник, навіть той, що володіє комп'ютером на початковому рівні, може легко скласти свої тести в програмі MyTest і використовувати їх на уроках.

При наявності комп'ютерної мережі можна організувати централізований збір і обробку результатів тестування, використовуючи модуль журналу MyTest. Результати виконання завдань виводяться учню і відправляються викладачу. Викладач може оцінити або проаналізувати їх в будь-який зручний для нього час.

Програма MyTest працює з сімома типами завдань: одиночний вибір, множинний вибір, встановлення порядку проходження, встановлення відповідності, ручне введення числа, ручне введення тексту, вибір місця на зображенні.

Кожен тест має оптимальний час тестування, зменшення або перевищення якого знижує якісні показники тесту. Тому, в настройках тесту, передбачено обмеження часу виконання як всього тесту, так і будь-якої відповіді на завдання (для різних завдань можна виставити різний час).

Параметри тестування, завдання, зображення до завдань - все зберігається в одному файлі тесту. Ніяких баз даних, ніяких зайвих файлів - один тест - один файл. Файл з тестом зашифрований і стиснутий.

І, нарешті, при правильному відборі контрольного матеріалу зміст тесту може бути використано не тільки для контролю, але і для навчання. Використання тестових завдань в автоматизованих контрольно-навчальних програмах дозволяє випробуваному самостійно виявляти прогалини в структурі своїх знань і вживати заходів для їх ліквідації. У таких випадках можна говорити про значення у навчальному потенціалі тестових завдань, використання яких стане одним з ефективних напрямків практичної реалізації принципу єдності і взаємозв'язку навчання і контролю.

При включенні навчального режиму, учень отримує інформацію про свої помилки і вірні відповіді.

За допомогою програм MyTest ви можете організувати як локальне так і мережеве тестування.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Щербина Ж. М., *викладач професійно-теоретичної підготовки
Городищенського професійного ліцею (м. Городище)*

Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає упровадження в освітній процес сучасних технологій. Класифікація видів уроків в процесі реалізації інноваційних технологій навчання:

1) *уроки творчості*: урок-винахід, урок-проект, урок – «мозковий штурм», урок майстер-клас, урок – творчий звіт, урок-твір, урок-контракт тощо;

2) *імітаційні уроки*: урок - ділова (рольова) гра, урок - моделювання професійної діяльності, урок-проект, урок - імітаційний тренінг, урок – розігрування ролей, урок «КВК» тощо;

3) *уроки, що перегукуються із суспільними тенденціями*: урок прес-конференція, урок-симпозіум, урок-брифінг, урок журналістського розслідування, виробничий семінар, навчально-практична конференція тощо;

4) *театралізовані уроки*: урок-спектакль, урок-шоу, урок-аукціон, урок-кіно, урок-бенефіс тощо;

5) *програмовані уроки*: урок – «віртуальна екскурсія», урок-презентація, урок - «трансформер» тощо;

6) *інтегровані, міжпредметні уроки [3]* .

Основними методами навчання української мови (УДМ за професійним спрямуванням) визначено як традиційні, так й інноваційні: проблемний виклад матеріалу, частково-пошуковий метод, спостереження над мовою, експеримент, дослідницький метод, метод моделювання, кейс-метод, інформаційно-комунікаційні технології, комунікативні тренінги. В основу взаємодії учасників освітнього процесу з різним рівнем інтерактивності й управління навчальним процесом нами покладено сучасні інноваційні технології навчання (інформаційно-комунікаційні (комп'ютерні), ігрові, тренінгові).

Важливим етапом засвоєння програмного матеріалу є використання нових форм і методів навчання.

Результати досліджень, проведених психологами в Україні

Вид діяльності	% інформації, що запам'ятовується
Читання очима	10
Слухання	26
Розглядання	30
Слухання та розглядання	50
Обговорення	70
Особистий досвід	80
Спільна діяльність з обговоренням	90
Навчання інших	95

Для покращення сприймання навчального матеріалу використовую такі форми роботи: групову, фронтально-колективну, в парах, індивідуальну (повідомлення, презентації)

Використовую технології: особистісно-орієнтованого навчання, інтерактивного навчання, інформаційні, ігрові, проблемного навчання.

Розглянемо приклади новітніх форм і методів навчання, які використовую на уроках УДМ.

1. З метою розвитку критичного мислення, уміння підсумовувати вивчене використовую під час закріплення матеріалу створення *сенканів*. Здійснюється міжпредметний зв'язок мови (повторення частин мови) та літератури (способи римування).

Сенкан – невеличкий твір – характеристика героїв, явищ, що складаються за такою схемою:

1 рядок - одне слово, іменник, який є темою сенкану;

2 рядок – два слова, прикметники, які є означеннями до теми;

3 рядок – три слова, дієслова, які вказують на активність, дієвість, пов'язану з темою;

4 рядок – чотири слова, фраза, якою висловлюється розуміння теми;

5 рядок – одне слово, іменник – синонім до теми.

Метод «Сенкан». Скласти сенкан професійного спрямування.

Автобіографія

2. Універсальним збудником думки та емоцій учнів, що розвиває мовлення, є прийом «Незакінчені речення». Цей прийом дає можливість учням висловитись, визначивши певну тему. Викладач формулює початок речення і пропонує закінчити його:

Вправа «Незавершені речення»

- Автобіографія — це ...
- Заява — ...
- Характеристика — ...
- Телеграма — ...

3. Використовую такі методи, як «Мозковий штурм» та «Мікрофон». «Мозковий штурм» спонукає кожного проявляти свою уяву і творчість, що досягається шляхом висловлення думок усіх учнів. Метод «Мікрофон» дає можливість сказати щось швидко по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію.

4. Для розвитку асоціативного мислення, зв'язного мовлення широко застосовую метод «Гронування» або «Асоціативний кущ». Ефективним у роботі є метод «Прес». Учні складають відповідь на поставлене запитання за поданим початком:

1. Я думаю, що...
2. Тому, що...
3. Наприклад...
4. Отже, я вважаю...

Цей вид роботи дає можливість висловити власну думку, пояснити, в чому вона полягає, чому саме вибрана така точка зору, навести приклад, який є аргументом, щодо висловленого, узагальнити свою думку.

5. Метод сторітелінгу, або розповідання історій, особливо ефективний в епоху технологій, коли факти, що їх мають запам'ятати на уроках учні, губляться серед інформаційного шуму. Розповідання історій передбачає вкраплення власного або чужого досвіду, комунікацію та емоційне співпереживання.

Приклади використання на уроках українського ділового мовлення:

1. Скласти автобіографію, вживаючи не менше 20 дієслів чи прикметників.

2. Скласти заяву, використавши слова з апострофом

Такі завдання значно збільшують словниковий запас, впливають на точність і чистоту мови. Розвивають усне та писемне мовлення. Також вправа ефективна, коли необхідно закріпити знання про окремі частини мови.

6. Дослідження-відновлення з використанням професійної лексики. Відновити поданий текст заяви.

7. Під час актуалізації знань використовую інтелектуальну розминку «Мовний двобій».

-Якими буквами передається на письмі м'якість приголосних звуків?.

-Коли я, ю, є можуть пом'якшувати попередній приголосний ?

8. На підсумковому етапі можна використати метод «Кубування».(Ключові запитання записані на гранях куба)

1. Після яких букв пишеться апостроф ?

2. Коли апостроф вживається після букви р?

3. Назвати приклади слів з апострофом.

9. Робота в групах (під супровід класичної музики) Робота журналістів «Інтерв'ю».

Скласти діалог з майстром виробничого навчання на професійну тему, використовуючи слова з м'яким знаком.

10. Вправа «Шерлок Холмс» За поданими прикметниками визначити про що йдеться, пояснити правопис префіксів.

Звичайна рядкова, вузькорядна, перехресна, стрічкова, широкорядна, гніздова, квадратно-гніздова, пунктирна або однозернова, безрядкова, сумісна, розкидна.

11. Лінгвістичний експеримент .

Провідміняти прізвище та ім'я, вказати особливості правопису чоловічих і жіночих прізвищ на приголосний та на о.

Біля дошки працюють Ткаченко Валентина, Оксаніченко Роман.

12. Бортові журнали

Що мені відомо з даної теми?	Про що нове я дізнався з тексту?

13. Оцінювальне вікно

Зразу можу застосувати	Усе зрозумів
Ніколи не зможу застосувати	Зовсім не зрозумів

14. Кейс-метод -це обговорення учнями ситуацій, побудованих, як правило, на реальних подіях, що вимагає від них проведення аналізу і прийняття рішень (знаходження розв'язку).

Готуючись до уроків українського ділового мовлення, керуюсь навчальними програмами та методичними рекомендаціями з питань викладання предметів.

Список використаних джерел

1. Галаган І. Передові освітні технології світу / І. Галаган // Відкритий урок. – 2013. – № 2. – С. 28-31.

2. Давидюк О. М. Інноваційні технології в освітньому процесі / О. М. Давидюк, Т. І. Дегтярьова // Пед. майстерня. – 2013. – № 2. – С. 2-8.

3. Драгієва Л.В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя технологій як педагогічна проблема. <http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21RE
F=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=
FILA=&2_S21STR=Vpo_2010_1(1)__11

4. Москалюк В. О. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти. <https://vseosvita.ua/library/dopovid-na-temu-innovacijni-tehnologii-navcanna-pri-pidgotovci-kvalifikovanih-robitnikov-v-sistemi-profesijno-tehnicnoi-osviti-126059.html>

Наукове видання

**«Упровадження сучасних освітніх технологій
при підготовці кваліфікованих робітників»**

Матеріали

Регіонального науково-практичного семінару

(24 квітня 2020 р., м. Черкаси)

Наукова редакція, упорядкування

Світлана Василівна Соболева

Інна Валеріївна Арестова